

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՍՐԱՅԵԼԱՅԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ՆԱԲՈՒԳՈՂՈՆՍՈՐԻ ՊԱԼԱՏԻՆ ՄԷՋ

1

Յուդայի թագաւորին՝ Յովակիմի թագաւորութեան երրորդ տարին, Բաբելոնի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը Երուսաղէմ եկաւ ու զայն պաշարեց: 2 Տէրը անոր ձեռքը մատնեց Յուդայի Յովակիմ թագաւորը, եւ Աստուծոյ տան անօթներուն մէկ մասը: Ան զանոնք Սենաարի երկիրը՝ իր աստուծոյն տունը տարաւ, ու անօթները իր աստուծոյն զանձատունը դրաւ:

3 Թագաւորը իր պալատականներու պետին՝ Ասփանէզի ըսաւ որ Իսրայէլի որդիներէն – թագաւորական զարմէն եւ մեծամեծներէն – բերէ 4 ո՛չ մէկ արատ ունեցող, վայելուչ տեսքով եւ ամէն իմաստութեան՝ ^ահմուտ, գիտութեան ^բտեղեակ, ^գհանճարեղ, ու թագաւորին պալատին մէջ ^դպաշտօնավարելու կարողութիւն ունեցող ^ետղաներ, եւ անոնց՝ Զաղդէացիներու գիրն ու լեզուն սորվեցնէ: 5 Թագաւորը անոնց օրական ^զբաժին սահմանեց՝ թագաւորին համեղ **ճաշէն** եւ իր խմած գինիէն, որպէսզի զանոնք երեք տարի ^էսնուցանէ, յետոյ թագաւորին ^ըպաշտօնեայ ըլլան: 6 Անոնց մէջ էին Յուդայի որդիներէն՝ Դանիէլ, Անանիա, Միսայէլ ու Ազարիա: 7 Պալատականներուն պետը անոնց անուններ դրաւ. Դանիէլի՝ Բաղտասասար **անունը** դրաւ, Անանիայի՝ Սեդրաք, Միսայէլի՝ Միսաք եւ Ազարիայի՝ Աբեդնագով:

8 Դանիէլ ^թորոշեց որ թագաւորին համեղ **ճաշովն** ու անոր խմած գինիով չպղծուի. ուստի պալատականներու պետին թախանձեց, որ **ասոնցմով** ինքզինք չպղծէ: 9 Աստուած պալատականներու պետին առջեւ Դանիէլի կարեկցութիւն եւ գթութիւն գտնել տուաւ: 10 Պալատականներուն պետը Դանիէլի ըսաւ. «Ես կը վախնամ իմ տիրոջմէս՝ թագաւորէն, որ ձեր ուտելիքն ու խմելիքը սահմանեց. արդարեւ ինչո՛ւ ան ձեր երեսները ձեզի հասակակից եղող միւս տղաներուն **երեսներէն** անելի տխուր տեսնէ. թագաւորին առջեւ գլուխս պիտի վտանգե՞ք»: 11 Դանիէլ ըսաւ ^ժվերահսկիչին, որ պալատականներուն պետը Դանիէլի,

^ա Եբր.՝ ուշիմ

^բ Եբր.՝ գիտակից

^գ Եբր.՝ գիտութիւն հասկցող

^դ Եբր.՝ կայնելու

^ե Եբր.՝ զաւակներ

^զ Եբր.՝ բան

^է Կամ՝ մեծցնէ

^ը Եբր.՝ առջեւ կայնից

^թ Եբր.՝ սիրտին մէջ դրաւ

^ժ Կամ՝ Մելսարի

Անանիայի, Միսայելի եւ Ազարիայի վրայ նշանակեր էր. **12** «Կ'աղերսե՛մ, քու ծառաներդ փորձարկե՛ տասը օր. մեզի ընդեղէն թող տրուի՝ ուտելու համար, եւ ջուր՝ խմելու համար: **13** Յետոյ մեր ՚դէմքին ու թագաւորին համեղ **ճաշը** ուտող տղաներուն դէմքին թող նային քու առջեւդ, եւ ինչ որ տեսնես՝ անո՛ր համեմատ վարուէ քու ծառաներուդ հետ»: **14** Ան ալ իրենց այս խօսքը մտիկ ըրաւ, ու զանոնք տասը օր փորձարկեց: **15** Տասը օր ետք՝ անոնց դէմքը թագաւորին համեղ **ճաշը** ուտող բոլոր տղաներուն **դէմքէն** անելի վայելչագեղ եւ ՚գէր երեւցաւ: **16** Ուստի վերահսկիչը անոնց համեղ **ճաշն** ու խմելիք գինին կը վերցնէր, եւ իրենց ընդեղէն կու տար:

17 Աստուած այս չորս տղաներուն՝ ամէն գրագրութեան ու իմաստութեան մէջ գիտութիւն եւ ուշիմութիւն տուաւ: Դանիէլ ամէն տեսիլք ու երազ կ'ըմբռնէր: **18** ^ԽԵրբ լրացան այն օրերը՝ որոնցմէ ետք՝ թագաւորը հրամայեր էր որ զանոնք **իրեն** տանի, պալատականներուն պետը զիրենք Նաբուգոդոնոսորի առջեւ տարաւ: **19** Թագաւորը անոնց հետ խօսեցաւ, եւ անոնց բոլորին մէջ ո՛չ մէկը գտնուեցաւ Դանիէլի, Անանիայի, Միսայելի ու Ազարիայի պէս. ուստի անոնք թագաւորին պաշտօնեայ եղան: **20** Երբ թագաւորը զանոնք ^Ծհարցաքննեց իմաստութեան եւ խելացութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրներուն մասին, զիրենք իր ամբողջ թագաւորութեան մէջ եղող բոլոր մոգերէն ու աստղագէտներէն տասնապատիկ գերազանց գտաւ: **21** Եւ Դանիէլ մինչեւ Կիւրոս թագաւորին առաջին տարին ^Կպաշտօնավարեց:

ՆԱԲՈՒԳՈՂՈՆՍՈՐԻ ԵՐԱԶԸ

2

Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութեան երկրորդ տարին՝ Նաբուգոդոնոսոր երազներ տեսաւ, եւ անոր հոգին խռովեցաւ ու քունը փախաւ: **2** Ուստի թագաւորը հրամայեց որ մոգերը, աստղագէտները, կախարդներն ու ^Մքաղդէաները կանչեն, որպէսզի թագաւորին բացատրեն իր երազները. անոնք ալ եկան եւ թագաւորին առջեւ կայնեցան:

3 Թագաւորը անոնց ըսաւ. «Երազ մը տեսայ, ու հոգիս խռովեցաւ. **կ'ուզեմ այդ** երազը հասկնալ»: **4** Քաղդէաները թագաւորին ^Բասորերէն ըսին. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեան ապրէ. ըսէ՛ երազը քու ծառաներուդ, եւ մենք **անոր** մեկնութիւնը պիտի պարզենք»: **5** Թագաւորը պատասխանելով քաղդէաներուն ըսաւ. «^ԶՀրամանը ինձմէ յայտարարուեցաւ. եթէ երազն ու անոր մեկնութիւնը ինձի չգիտցնէք, դուք կտոր-կտոր պիտի ըլլաք, եւ ձեր տուները աղբակոյտ պիտի ըլլան: **6** Բայց եթէ երազն ու անոր մեկնութիւնը **ինձի**

^Ի Երբ.՝ տեսքին

^Լ Երբ.՝ միտով գէր

^Խ Երբ.՝ Այն օրերու վախճանին՝ երբ

^Ծ Երբ.՝ փնտռեց

^Կ Երբ.՝ պաշտօնի վրայ եղաւ

^Մ Այսինքն՝ քաղդէացի գուշակները

^Բ Կամ՝ քաղդէարէն

^Զ Կամ՝ Խօսքը

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

պարզէք, ինձմէ պարգեւներ, ձեռածիրներ եւ շատ պատիւ պիտի ընդունիք: Ուրեմն երազն ու անոր մեկնութիւնը պարզեցէ՛ք ինձի»: **7** Անոնք երկրորդ անգամ պատասխանելով ըսին. «Թագաւորը թող ըսէ երազը իր ծառաներուն, ու անոր մեկնութիւնը պիտի պարզենք»: **8** Թագաւորը պատասխանեց. «Ես ստոյգ գիտեմ թէ դուք **կ'ուզէք** ժամանակ շահիլ, որովհետեւ կը տեսնէք թէ հրամանը ինձմէ յայտարարուած է: **9** Բայց եթէ դուք երազը ինձի չգիտցնէք, ձեզի համար մէկ ^Կվճիռ կայ, քանի որ դուք ձեր մէջ որոշեր էք իմ առջեւ սուտ եւ զեղծ խօսք մը ըսել՝ մինչեւ որ ժամանակը փոխուի: Ուստի ըսէ՛ք ինձի երազը, որպէսզի գիտնամ թէ պիտի **կարենաք** անոր մեկնութիւնը պարզել»: **10** Զաղդեաները թագաւորին առջեւ պատասխանելով ըսին. «Երկրի վրայ չկայ մարդ մը, որ կարենայ թագաւորին **պահանջած** բանը պարզել. հետեւաբար ո՛չ մէկ թագաւոր, ^Գնախարարապետ կամ կառավարիչ այսպիսի բան պահանջած չէ ոեւէ մոգէ, կամ աստղագէտէ, կամ քաղդեայէ: **11** Թագաւորին պահանջած բանը հազուագիւտ է. ո՛չ մէկը կայ՝ որ զայն թագաւորին առջեւ պարզէ, բացի աստուածներէն, որոնք **մարդկային** մարմինի մէջ չեն բնակիր»:

ԱՍՏՈՒԱԾ ԴԱՆԻԷԼԻ ԿԸ ՅՈՒՅՆԷ ԵՐԱԶՆ ՈՒ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

12 Այս պատճառով թագաւորը սրդողեցաւ եւ յոյժ զայրացաւ, ու հրամայեց որ Բաբելոնի իմաստունները կորսնցնեն: **13** Հրովարտակը ^Կհրատարակուեցաւ, եւ իմաստունները պիտի մեռցուէին. ուստի փնտռեցին Դանիէլն ու անոր ընկերակիցները, որպէսզի մեռցնեն: **14** Այն ատեն Դանիէլ ^Բխոհեմութեամբ եւ ^Բուշիմութեամբ պատասխանեց թագաւորին թիկնապահապետին՝ Արիովքի, որ դուրս ելած էր՝ Բաբելոնի իմաստունները մեռցնելու: **15** Թագաւորին ղեկավարին՝ Արիովքի խօսելով ըսաւ. «Ինչո՞ւ **այսչափ** շտապողական է թագաւորին հրովարտակը»: Այն ատեն Արիովք բանը Դանիէլի գիտցուց: **16** Դանիէլ մտաւ ու թագաւորէն խնդրեց որ իրեն ժամանակ տայ, որպէսզի մեկնութիւնը թագաւորին պարզէ: **17** Ապա Դանիէլ իր տունը գնաց, եւ **այս** բանը իր ընկերակիցներուն՝ Անանիայի, Միսայէլի ու Ազարիայի գիտցուց, **18** որպէսզի այս գաղտնիքին մասին երկինքի Աստուծոյ գթութիւնը խնդրեն, եւ Դանիէլն ու անոր ընկերակիցները Բաբելոնի միւս իմաստուններուն հետ չկորսուին:

19 Գաղտնիքը գիշերը՝ տեսիլքի մէջ Դանիէլի յայտնուեցաւ. այն ատեն Դանիէլ երկինքի Աստուծոյ օրհնեց: **20** Դանիէլ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Աստուծոյ անունը օրհնեա՛լ ըլլայ ^Դդարէ դար՝, որովհետեւ իմաստութիւնն ու գօրութիւնը անորն են: **21** Ի՛նք է ժամանակներն ու ^Իեղանակները փոխողը, թագաւորներ վար առնողն ու թագաւորներ

^Դ Քաղ.՝ գնել

^Կ Քաղ.՝ հրովարտակ

^Գ Քաղ.՝ պետ

^Բ Քաղ.՝ դուրս ելաւ

^Բ Քաղ.՝ խորհուրդով

^Բ Քաղ.՝ դատողութեամբ

^Դ Քաղ.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

^Ի Կամ՝ ատենները

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

հաստատողը. ի՛նք իմաստուններուն իմաստութիւն կու տայ, եւ 'հանճարեղներուն՝ գիտութիւն': **22** Խորունկ ու ծածուկ բաները ի՛նք կը յայտնէ, խաւարին մէջ եղածը գիտէ, եւ լոյսը իր քով կը բնակի: **23** Ես քեզմէ շնորհակալ եմ ու քեզ կը դրուատեմ, ո՛վ հայրերուս Աստուածը, որ ինձի իմաստութիւն եւ զօրութիւն տուիր, ու հիմա ինձի գիտցուցիր ինչ որ քեզմէ խնդրեցինք, քանի որ թագաւորին **պահանջած** բանը մեզի գիտցուցիր»:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՊԱՏՄԷ ԵՒ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ԵՐԱԶԸ

24 Ուստի Դանիէլ Արիովքի քով մտաւ, որ թագաւորը նշանակած էր Բաբելոնի իմաստունները կորսնցնելու համար. գնաց եւ անոր սա՛ ըսաւ. «Բաբելոնի իմաստունները մի՛ կորսնցնէր. զիս տա՛ր թագաւորին առջեւ, որ մեկնութիւնը թագաւորին պարզեմ»: **25** Այն ատեն Արիովք արտորալով Դանիէլը թագաւորին առջեւ տարաւ, ու անոր սա՛ ըսաւ. «Յուդայի ^Խտարագիրներէն ^Ծմարդ մը գտայ, որ մեկնութիւնը պիտի գիտցնէ թագաւորին»: **26** Թագաւորը պատասխանելով ըսաւ Դանիէլի, որուն անունը Բաղտասասար **դրուած էր**. «Դուն կարո՞ղ ես իմ տեսած երազս եւ անոր մեկնութիւնը ինձի գիտցնել»:

27 Դանիէլ թագաւորին առջեւ պատասխանելով ըսաւ. «Թագաւորին հարցուցած գաղտնիքը՝ իմաստունները, աստղագէտները, մոգերն ու բախտ նայողները չեն կրնար թագաւորին պարզել: **28** Բայց երկինքի մէջ գաղտնիքները յայտնող Աստուած մը կայ, որ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կը գիտցնէ ինչ որ վերջին օրերը պիտի պատահի: Երազդ եւ անկողիցիդ վրայ գլուխիդ տեսիլքը սա՛ է.– **29** դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, քու անկողիցիդ վրայ կը մտածէիր թէ ասկէ ետք ի՛նչ պիտի պատահի. գաղտնիքները յայտնողը քեզի գիտցուց ինչ որ պիտի պատահի: **30** Ինչ կը վերաբերի ինձի, այս գաղտնիքը ինձի յայտնուեցաւ՝ ո՛չ թէ բոլոր ապրողներէն անելի իմաստութիւն ունենալուս համար, հապա մեկնութիւնը թագաւորին գիտցնելու համար, որպէսզի դուն քու սիրտիդ մտածումները գիտնաս:

31 «Դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, կը նայէիր, եւ ահա՛ մեծ արձան մը **տեսար**: Այս մեծ արձանը, որուն փառահեղութիւնը արտակարգ էր, քու դիմացդ կայնած էր, եւ անոր տեսքը սարսափելի էր: **32** Այս արձանին գլուխը զուտ ոսկիէ էր, անոր կուրծքն ու բազուկները՝ արծաթէ, 'փորը եւ ազդրերը՝ պղինձէ, **33** սրունքները՝ երկաթէ, **իսկ** ոտքերուն մէկ մասը՝ կաւէ: **34** Դուն կը նայէիր՝ մինչեւ որ քար մը անջատուեցաւ առանց ձեռքի, այդ արձանին երկաթէ ու կաւէ ոտքերուն զարկաւ, եւ զանոնք փշրեց: **35** Այն ատեն երկաթը, կաւը, պղինձը, արծաթն ու ոսկին միասին փշրուեցան, եւ ամառուան կալերուն թեփին պէս եղան. հովը զանոնք ^Ծքշեց տարաւ», եւ ո՛չ մէկ տեղ գտնուեցաւ անոնց ^Ղհետքը. իսկ

¹ **Քաղ.**՝ խելացութիւն գիտցողներուն՝ խելացութիւն

^Խ **Քաղ.**՝ տարագրութեան որդիներէն

^Ծ **Քաղ.**՝ զօրաւոր մարդ

^Կ **Կամ**՝ պատկեր

^Ղ **Քաղ.**՝ ընդերքը

^Ձ **Քաղ.**՝ տարաւ

^Ղ **Քաղ.**՝ համար

արձանին զարնող քարը մեծ լեռ մը եղաւ, եւ ամբողջ երկիրը լեցուց: **36** Ա՛յս է երազը, ու թագաւորին առջեւ անոր մեկնութիւնը պիտի ըսենք:

37 «Դուն, ո՛վ թագաւոր, թագաւորներու թագաւոր ես, որովհետեւ երկինքի Աստուածը քեզի թագաւորութիւն, կարողութիւն, ոյժ ու պատիւ տուեր է: **38** Մարդոց որդիները, դաշտի գազաններն ու երկինքի թռչունները քու ձեռքդ յանձնեցէ՛ր իրենց բնական բոլոր տեղերուն մէջ, եւ քեզի տիրել տուեր է անոնց բոլորին վրայ. դո՛ւն ես այդ ոսկիէ գլուխը: **39** Զեզմէ ետք ուրիշ թագաւորութիւն մը պիտի ելլէ՝ քեզմէ ցած, եւ ուրիշ երրորդ թագաւորութիւն մը՝ պղինձէ, որ ամբողջ երկրին պիտի տիրէ: **40** Չորրորդ թագաւորութիւնը երկաթի պէս ամուր պիտի ըլլայ. ինչպէս երկաթը ամէն ինչ կը փշրէ ու կը մանրէ, ան ալ փշրելով պիտի կոտրէ՝ այս բոլորը կոտորող երկաթին պէս: **41** Զանի տեսար թէ ոտքերուն եւ մատներուն մէկ մասը բրուտի կաւէ է, ու միւս մասը՝ երկաթէ, այդ թագաւորութիւնը պիտի բաժնուի, բայց երկաթի պնդութենէն բաժին պիտի ունենայ, որովհետեւ երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնուած տեսար: **42** Ոտքերու մատներուն մէկ մասը երկաթէ եւ միւս մասը կաւէ ըլլալը կը նշանակէ թէ այդ թագաւորութեան մէկ մասը ամուր պիտի ըլլայ, իսկ միւս մասը՝ դիւրաբեկ: **43** Զանի տեսար թէ երկաթը տղմուտ կաւի հետ խառնուած է, անոնք մարդոց զարմին հետ պիտի խառնուին, բայց իրարու պիտի չփակչին, ինչպէս երկաթը կաւին հետ չի խառնուիր:

44 «Այդ թագաւորներուն օրերը՝ երկինքի Աստուածը թագաւորութիւն մը պիտի հաստատէ, որ երբեք պիտի չկործանի, եւ այս թագաւորութիւնը ուրիշ ժողովուրդի պիտի չթողուի: Ան այս բոլոր թագաւորութիւնները պիտի փշրէ ու բնաջնջէ, եւ ինք յաւիտեան պիտի մնայ, **45** ինչպէս դուն տեսար թէ լեռնէն քար մը անջատուեցաւ՝ առանց ձեռքի, ու երկաթը, պղինձը, կաւը, արծաթը եւ ոսկին փշրեց: Մեծ Աստուածը թագաւորին գիտցուց ինչ որ ասկէ ետք պիտի պատահի. երազը ստոյգ է, եւ անոր մեկնութիւնը՝ վստահելի»:

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԿԸ ՎԱՐՁԱՏՐԷ ԴԱՆԻԷԼԸ

46 Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը իր երեսին վրայ ինկաւ եւ Դանիէլի երկրպագեց, ու հրամայեց որ ընծայ եւ անոյժ հոտեր՝ մատուցանեն անոր: **47** Թագաւորը Դանիէլի պատասխանելով ըսաւ. «Ճճմարտապէս ձե՛ր Աստուածն է աստուածներուն Աստուածը եւ թագաւորներուն Տէրը. ի՛նքն է գաղտնիքները յայտնողը, քանի որ դուն կրցար այս գաղտնիքը յայտնել»: **48** Ուստի թագաւորը մեծցուց Դանիէլը, եւ անոր բազմաթիւ մեծ պարգեւներ տուաւ. նաեւ զայն Բաբելոնի ամբողջ գաւառին վրայ կառավարիչ ու Բաբելոնի բոլոր իմաստուններուն վրայ նախարարապետ նշանակեց: **49** Դանիէլ թագաւորէն խնդրեց, եւ Բաբելոնի գաւառին՝ գործերուն վրայ Սեդրաքը, Միսաքն ու Աբեդնագովը նշանակեց. իսկ Դանիէլ թագաւորին՝ պալատը կը մնար:

ՆԱԲՈՒԳՈՂՈՆՍՈՐ ԿԸ ՇՐԱՄԱՅԷ ՈՍԿԻ ԱՐՁԱՆԻՆ ԵՐԿՐՊԱԳԵԼ

3

⁶ Զադ.՝ թափեմ

⁷ Զադ.՝ ծառայութիւններուն

¹ Զադ.՝ դուռը

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը ոսկիէ՝ արծան մը շինեց, որուն բարձրութիւնը վաթսուն կանգուն էր, ու լայնքը՝ վեց կանգուն. զայն Բաբելոնի գաւառը կանգնեցուց, Դուրայի դաշտին մէջ: **2** Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը հրաման ղրկեց՝ որ հաւաքեն սատրապները, նախարարները, կուսակալները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտներն ու գաւառներուն բոլոր կառավարիչները, որպէսզի Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած արծանին նաւակատիքին գան: **3** Այն ատեն սատրապները, նախարարները, կուսակալները, դատաւորները, գանձապետները, խորհրդականները, օրէնսգէտներն ու գաւառներուն բոլոր կառավարիչները հաւաքուեցան Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած արծանին նաւակատիքին համար, ու Նաբուգոդոնոսորի կանգնեցուցած արծանին առջեւ կայնեցան:

4 Մունետիկ մը՝ բարձրադաղակ գոչեց. «Ձեզի կը հրամայուի, ո՛վ ժողովուրդներ, ազգեր եւ լեզուներ, **5** որ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած ոսկիէ արծանին առջեւ իյնաք ու երկրպագէք այն պահուն՝ երբ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տկճորին եւ ամէն տեսակ նուագարաններու ձայնը լսէք: **6** Ո՛վ որ չիյնայ ու չերկրպագէ, նոյն րոպէին պիտի նետուի բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ»: **7** Ուստի երբ բոլոր ժողովուրդները փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին եւ ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսեցին, բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու լեզուները ինկան եւ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին կանգնեցուցած ոսկիէ արծանին երկրպագեցին:

ԴԱՆԻԷԼԻ ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ՄԵՂԱԴՐՈՒԻՆ ԱՆՇՆԱԶԱՆԴՈՒԹԵԱՄԲ

8 Այն ատեն քանի մը Քաղդէացիներ մօտեցան ու Հրեաները՝ ամբաստանեցին: **9** Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին խօսեցան՝ ըսելով. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեա՛ն ապրէ: **10** Դո՛ւն, ո՛վ թագաւոր, հրաման տուիր որ փողին, սրինգին, քնարին, ջութակին, տաւիղին, տկճորին եւ ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսող ամէն մարդ իյնայ ու ոսկիէ արծանին երկրպագէ. **11** իսկ ո՛վ որ չիյնայ եւ չերկրպագէ, բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ նետուի: **12** Քանի մը Հրեաներ կան՝ որ դուն Բաբելոնի գաւառին՝ գործերուն վրայ նշանակեցիր, այսինքն՝ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով. այս՝ մարդիկը տուած հրամանդ չեն **յարգեր**, ո՛վ թագաւոր. քու աստուածներդ չեն պաշտեր, ու քու կանգնեցուցած ոսկիէ արծանիդ չեն երկրպագեր»:

13 Հետեւաբար Նաբուգոդոնոսոր՝ մոլեգնութեամբ եւ ցասումով հրամայեց որ Սեդրաքը, Միսաքն ու Աբեդնագովը բերեն. ուստի այդ մարդիկը թագաւորին առջեւ բերին: **14** Նաբուգոդոնոսոր խօսեցաւ անոնց՝ ըսելով. «Ո՛վ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով, դիտումո՞վ է որ իմ աստուածներս չէք պաշտեր ու իմ կանգնեցուցած ոսկիէ արծանիս չէք երկրպագեր: **15** Հիմա եթէ պատրաստ էք իյնալ եւ իմ շինած արծանիս երկրպագել այն

^ա Կամ՝ պատկեր

^բ Քաղ.՝ ուժով

^գ Այսինքն՝ հովուական տիկից

^դ Քաղ.՝ միսի կտորները կերան

^ե Քաղ.՝ ծառայութիւններուն

^զ Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

պահուն երբ փողից, սրինգից, քնարից, ջութակից, տալիդից, տկճորից ու ամէն տեսակ նուագարաններուն ձայնը լսէք, **լա՛ւ**. բայց եթէ չերկրպագէք, նոյն բոպէին պիտի նետուիք բորբոքած կրակի հնոցի մը մէջ. եւ ո՞վ է այն Աստուածը, որ ձեզ իմ ձեռքէս պիտի ազատէ»:

16 Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով թագաւորին պատասխանեցին. «Ո՛վ Նաբուգոդոնոսոր, հարկաւոր չէ որ քեզի պատասխանենք այս նիւթին մասին: **17** Ահա՛ մեր պաշտած Աստուածը կրնայ մեզ ազատել բորբոքած կրակի հնոցէն. քու ձեռքէդ ալ **մեզ** պիտի ազատէ, ո՛վ թագաւոր: **18** ^ԷՆոյնիսկ եթէ չընէ՞», գիտցի՛ր, ո՛վ թագաւոր, թէ մենք քու աստուածներդ պիտի չպաշտենք եւ քու կանգնեցուցած ոսկիէ արձանիդ պիտի չերկրպագենք»:

ԴԱՆԻԷԼԻ ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒՆ ՄԱՀՈՒԱՆ

19 Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր ցասումով լեցուեցաւ. անոր երեսին երեւոյթը այլափոխուեցաւ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի հանդէպ: **Անոնց** պատասխանելով՝ հրամայեց որ հնոցը ^Բսովորականէն եօթնապատիկ աւելի վառեն. **20** յետոյ իր զօրագունդին մէջ եղող զօրաւորագոյն կտրիճներուն հրամայեց որ Սեդրաքը, Միսաքն ու Աբեդնագովը կապեն, եւ բորբոքած կրակի հնոցին մէջ նետեն: **21** Այն ատեն այս մարդիկը իրենց անդրավարտիքներով, բաճկոններով, վերարկուներով ու **միւս** հանդերձներով կապեցին, եւ բորբոքած կրակի հնոցին մէջ նետեցին: **22** Քանի թագաւորին հրամանը շտապողական էր, ու հնոցը՝ արտակարգօրէն տաքցած, Սեդրաքը, Միսաքն ու Աբեդնագովը բարձրացնող մարդիկը կրակին բոցէն մեռան: **23** Իսկ այս երեք մարդիկը՝ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով՝ կապուած ինկան բորբոքած կրակի հնոցին մէջ:

ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐԱԿԻՑՆԵՐԸ Կ՝ԱԶԱՏՈՒՆ ՈՒ ԿԸ ՄԵԾԱՐՈՒՆ

24 Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ սահմռկած՝ արտորալով ոտքի ելաւ, եւ իր խորհրդատուներուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Մենք կրակին մէջ երեք կապուած մարդ չնետեցի՞՞նք»: Անոնք թագաւորին պատասխանեցին. «Ստոյգ է, ո՛վ թագաւոր»: **25** Ան պատասխանելով ըսաւ. «Ահա՛ ես չորս արձակուած մարդ կը տեսնեմ, որ կրակին մէջ կը քայեն, եւ անոնց ո՛չ մէկ վնաս եղած է. իսկ չորրորդին տեսքը աստուածներու որդիի մը նման է»: **26** Այն ատեն Նաբուգոդոնոսոր բորբոքած կրակի հնոցին դրան մօտեցաւ ու խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Ամենաբարձր Աստուծոյն ծառաները՝ Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով, դո՛ւրս ելէք ու **հո՛ս** եկէք»: Այն ատեն Սեդրաք, Միսաք եւ Աբեդնագով կրակին մէջէն ելան: **27** Սատրապները, նախարարները, կուսակալներն ու թագաւորին խորհրդատուները հաւաքուեցան եւ տեսան այս մարդիկը, որոնց մարմիններուն վրայ կրակը բնաւ տիրած չէր. անոնց գլուխէն մէկ մազ խանձած չէր, անոնց անդրավարտիքները այլափոխուած չէին, ո՛չ ալ կրակին հոտը ^Բկար անոնց վրայ:

28 Նաբուգոդոնոսոր խօսեցաւ՝ ըսելով. «Օրհնեա՛լ ըլլայ Սեդրաքի, Միսաքի ու Աբեդնագովի Աստուածը, որ իր հրեշտակը դրկեց եւ իր ծառաները ազատեց. արդարեւ

^Է **Քաղ.**՝ Իսկ եթէ ոչ

^Բ **Քաղ.**՝ վառուած տեսնուածէն

^Բ **Քաղ.**՝ անցած էր

անոր վստահելով՝ թագաւորին խօսքը օարհամարհեցին ու իրենց մարմինները կրակի մատնեցին, որպէսզի իրենց Աստուծմէն զատ ուրիշ ո՛չ մէկ աստուած պաշտեն եւ անոր երկրպագեն: **29** Հետեւաբար ես հրաման կու տամ որ ամէն ժողովուրդի, ազգի ու լեզուի մէջ՝ ո՛վ որ Սեդրաքի, Միսաքի եւ Աբեդնագովի Աստուծոյն դէմ սխալ բան մը ըսէ՝ կտորկտոր ըլլայ, ու անոր տունը՝ աղբակոյտ. արդարեւ չկայ ուրիշ Աստուած՝ որ կարենայ այսպէս ազատել»: **30** Այն ատեն թագաւորը աւելի մեծցուց Սեդրաքը, Միսաքն ու Աբեդնագովը՝ Բաբելոնի գաւառին մէջ:

ՆԱԲՈՒԳՈՂՈՆՍՈՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԵՐԱԶԸ

4

Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը՝ ամբողջ երկրի վրայ բնակող բոլոր ժողովուրդներուն, ազգերուն ու լեզուներուն. «Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ: **2** Խնձի հաճելի թուեցաւ՝ Ամենաբարձր Աստուծոյն իմ վրաս ըրած նշաններն ու հրաշքները պարզել: **3** Անոր նշանները ո՛րքան մեծ են, եւ հրաշքները՝ ո՛րքան հզօր. անոր թագաւորութիւնը յաւիտենական թագաւորութիւն է, եւ անոր տէրութիւնը՝ Դարէ դար՝ կը տեսէ:

4 «Ես՝ Նաբուգոդոնոսոր, երբ իմ տանս մէջ հանգիստ էի, ու պալատիս մէջ՝ բարգաւաճ, **5** երազ մը տեսայ՝ որ զիս սարսափեցուց, եւ անկողիցիս վրայ ունեցած մտածումներս ու գլուխիս տեսիլքները զիս շփոթեցուցին: **6** Ուստի Բաբելոնի բոլոր իմաստունները իմ առջեւ բերելու հրաման տուի, որպէսզի անոնք ինձի գիտցնեն երազին մեկնութիւնը: **7** Այն ատեն մոգերը, աստղագէտները, քաղդեաներն ու բախտ նայողները եկան, ու ես երազը անոնց առջեւ պատմեցի. բայց անոնք չկրցան մեկնութիւնը ինձի գիտցնել: **8** Վերջապէս Դանիէլ առջեւ եկաւ, որուն անունը իմ աստուծոյս անունին համեմատ Բաղտասասար կը կոչուի, եւ որուն ներսը սուրբ աստուածներուն հոգին կայ: Անոր առջեւ երազը պատմեցի եւ ըսի. **9** “Ո՛վ Բաղտասասար, մոգերուն պետը, քանի գիտեմ թէ քու ներսը սուրբ աստուածներու հոգին կայ եւ թէ ո՛չ մէկ գաղտնիք քեզ կը շուարեցնէ, պատմեմ տեսած երազիս տեսիլքները, եւ ըսէ՛ ինձի անոնց մեկնութիւնը:”

10 «Ահա՛ւասիկ գլուխիս տեսիլքները՝ իմ անկողիցիս վրայ.— ես կը նայէի, եւ ահա՛ երկրի մէջտեղը ծառ մը տեսայ, որուն բարձրութիւնը մեծ էր: **11** Այդ ծառը մեծցաւ ու զօրացաւ, եւ անոր բարձրութիւնը մինչեւ երկինք հասաւ. ամբողջ երկրի ծայրերէն կը տեսնուէր: **12** Անոր տերեւները գեղեցիկ էին, եւ պտուղը՝ առատ. անոր վրայ բոլորին համար ուտելիք կար: Դաշտի կենդանիները անոր շուքին տակ կը նստէին, ու երկինքի թռչնազգիները անոր ոստերուն վրայ կը բնակէին. ամէն մարմին անկէ կը կերակրուէր: **13** Անկողիցիս վրայ՝ գլուխիս տեսիլքներուն մէջ կը նայէի, եւ ահա՛ երկինքէն Գուրբ պահապան մը՝ իջաւ: **14** Ան Բարձրադաղակ գոչեց ու սա՛ ըսաւ. “Ծառը տապալեցէ՛ք, ոստերը կտրեցէ՛ք, տերեւները թօթափեցէ՛ք եւ պտուղները ցրուեցէ՛ք: Անոր տակէն կենդանիներն ու ոստերէն թռչնազգիները թող փախչին. **15** բայց արմատներուն բունը

^ժ Բաղ.՝ այլափոխեցին
^ա Բաղ.՝ իմ առջեւ լաւ եղաւ
^բ Բաղ.՝ սերունդէ սերունդ
^գ Բաղ.՝ պահապան ու սուրբ մը
^դ Բաղ.՝ ուժով

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

թողուցէ՛ք հողին մէջ: Երկաթէ եւ պղինձէ կապով դաշտի դալարին մէջ թող մնայ. երկինքի ցօղով թող թրջուի, եւ իր բաժինը կենդանիներուն հետ թող ունենայ՝ երկրի բոյսէն: **16** Անոր սիրտը մարդու սիրտէն թող փոխուի, ու անոր կենդանիի սիրտ թող տրուի. անոր վրայէն եօթը ժամանակ թող անցնի: **17** Այս բանը պահապաններուն վճիռով է, եւ Պորոշումը՝ սուրբերուն հրահանգով. որպէսզի ապրողները գիտնան թէ Ամենաբարձրը կը տիրէ մարդոց թագաւորութեան վրայ, զայն իր ուզածին կու տայ, եւ անոր վրայ մարդոց ամենէն նուաստը կը նշանակէ: **18** Ես՝ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը, այս երազը տեսայ, ու դո՛ւն, ո՛վ Բաղտասասար, ըսէ՛ անոր մեկնութիւնը: Արդարեւ իմ թագաւորութեանս բոլոր իմաստունները չկրցան անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել. բայց դուն կարող ես, քանի քու ներսը սուրբ աստուածներուն հոգին կայ»:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՄԵԿՆԵ ԵՐԱԶԸ

19 Այն ատեն Դանիէլ, որուն անունը Բաղտասասար էր, որպէ՛ մը ապշած մնաց, եւ անոր մտածումները գինք շփոթեցուցին: Թագաւորը խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Բաղտասասար, երազը կամ անոր մեկնութիւնը քեզ թող չշփոթեցնէ»: Բաղտասասար պատասխանեց. «Իմ տէ՛րս, երազը քեզ ատողներուն թող ըլլայ, եւ անոր մեկնութիւնը՝ քու թշնամիներուդ: **20** Այն ծառը որ տեսար, որ մեծցաւ ու զօրացաւ, որուն բարձրութիւնը մինչեւ երկինք հասաւ եւ ամբողջ երկրի ծայրերէն կը տեսնուէր, **21** որուն տերեւները գեղեցիկ էին, ու պտուղը՝ առատ, որուն վրայ բոլորին համար ուտելիք կար, որուն տակ դաշտի կենդանիները կը բնակէին, եւ որուն ոստերուն վրայ երկինքի թռչնազգիները կը կենային, **22** անկա դո՛ւն ես, ո՛վ թագաւոր: Դուն մեծցար ու զօրացար. քու մեծութիւնդ բարձրացաւ եւ մինչեւ երկինք հասաւ. քու տերութիւնդ ալ մինչեւ երկրի ծայրերը հասաւ: **23** Ինչ կը վերաբերի թագաւորին տեսած սուրբ պահապանին, որ երկինքէն իջաւ եւ ըսաւ. “Ծառը տապալեցէ՛ք ու զայն փճացուցէ՛ք, բայց անոր արմատներուն բունը թողուցէ՛ք հողին մէջ. երկաթէ եւ պղինձէ կապով դաշտի դալարին մէջ թող մնայ. երկինքի ցօղով թող թրջուի եւ իր բաժինը դաշտի կենդանիներուն հետ թող ունենայ, մինչեւ որ անոր վրայէն եօթը ժամանակ անցնի”, **24** ահա՛ւասիկ մեկնութիւնը, ո՛վ թագաւոր, ահա՛ւասիկ Ամենաբարձրին վճիռը՝ որ իմ տիրոջս՝ թագաւորին վրայ պիտի իրագործուի.— **25** քեզ մարդոց մէջէն պիտի վռնտեն, եւ բնակութիւնդ դաշտի կենդանիներուն հետ պիտի ըլլայ. քեզի բոյս “պիտի կերցնեն” արջառներու պէս, ու երկինքի ցօղով պիտի թրջուիս. քու վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեան վրայ Ամենաբարձրը կը տիրէ, եւ զայն կու տայ որո՛ւ որ ուզէ: **26** Ինչ կը վերաբերի հրամայուածին՝ որ ծառին արմատներուն բունը թողուի, կը նշանակէ թէ քու թագաւորութիւնդ պիտի վերահաստատուի՝ երբ գիտնաս թէ ժերկի՛նքն է տիրողը: **27**

^Ե Քաղ.՝ ըլլայ

^Գ Քաղ.՝ խնդրանքը

^Է Քաղ.՝ խօսքով

^Ը Քաղ.՝ համտեսել պիտի տան

^Ք Քաղ.՝ հաստատուի քեզի

^Ժ Այսինքն՝ Ամենաբարձրն

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

Հետեւաբար, ո՛վ թագաւոր, իմ յորդորս թող 'հաճելի թուի" քեզի. 'քաւէ՛ մեղքերդ՝ արդարութեամբ, եւ անօրէնութիւններդ՝ դժբախտներուն ողորմելով. թերեւս անդորրութիւնդ երկարի»:

28 Այս բոլորը Նաբուգոդոնոսոր թագաւորին վրայ իրագործուեցաւ: **29** Տասներկու ամիս ետք, երբ Բաբելոնի թագաւորական պալատին մէջ կը ճեմէր, **30** թագաւորը խօսեցաւ՝ ըսելով. «Այս չէ՞ այն մեծ Բաբելոնը, որ ես իմ ոյժիս կարողութեամբ կառուցանեցի իբր թագաւորական տուն՝ իմ պատիւիս փառաւորութեան համար»: **31** Երբ խօսքը դեռ թագաւորին բերանն էր, երկինքէն ձայն մը իջաւ. «Ո՛վ Նաբուգոդոնոսոր թագաւոր, քեզի կ'ըսուի. "Թագաւորութիւնը քեզմէ գնաց: **32** Զեզ մարդոց մէջէն պիտի վնասեն, ու բնակութիւնդ դաշտի կենդանիներուն հետ պիտի ըլլայ. քեզի բոյս պիտի կերցնեն՝ արջառներու պէս, ու վրայէդ եօթը ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ գիտնաս թէ մարդոց թագաւորութեան վրայ Ամենաբարձրը կը տիրէ, եւ զայն կու տայ որո՛ւ որ ուզէ»: **33** Նոյն րոպէին՝ **այս** խօսքը Նաբուգոդոնոսորի վրայ ^hիրագործուեցաւ. մարդոց մէջէն վնասուեցաւ, արջառներու պէս բոյս կ'ուտէր, ու անոր մարմինը երկինքի ցօղով կը թրջուէր, մինչեւ որ մազերը արծիւներու **փետուրներուն** պէս երկնցան, ու եղունգները՝ թռչնազգիներու **մագիլներուն** պէս:

ՆԱԲՈՒԳՈՂՈՆՈՍՈՐ ԿԸ ՓԱՌԱԲԱՆԷ ՏԵՐԸ

34 «Այդ օրերու վախճանին, ես՝ Նաբուգոդոնոսոր՝ աչքերս երկինք վերցուցի, եւ գիտակցութիւնս ինծի վերադարձաւ: Ամենաբարձրը օրհնեցի, դրուատեցի ու փառաւորեցի ա՛ն՝ որ յաւիտեան կ'ապրի, որուն տէրութիւնը յաւիտեանական տէրութիւն է, եւ թագաւորութիւնը ծնարէ դար" **կը տեսէ: 35** Երկրի բոլոր բնակիչները ոչինչի պէս կը սեպուին. ան երկինքի ⁴զօրքերուն ու երկրի բնակիչներուն մէջ իր ուզածը կ'ընէ. ո՛չ մէկը **կրնայ** անոր ճեռքը կեցնել", կամ անոր ըսել. "Ի՞նչ կ'ընես": **36** Այդ ատեն գիտակցութիւնս ինծի վերադարձաւ. իմ թագաւորութեանս պատիւին հետ՝ վայելչութիւնս ու փառահեղութիւնս ինծի վերադարձան, եւ խորհրդատուներս ու մեծամեծներս զիս փնտռեցին. իմ թագաւորութեանս մէջ վերահաստատուեցայ, եւ փառաւորութիւնս արտակարգօրէն աւելցաւ»:

37 «Հիմա ես՝ Նաբուգոդոնոսոր, երկինքի Թագաւորը կը դրուատեմ, կը բարձրացնեմ ու կը փառաւորեմ, որովհետեւ անոր բոլոր գործերը ճշմարիտ են, ուղիները՝ ծարդար, եւ ան կրնայ յոխորտանքով ընթացողները ցածցնել»:

ԲԱՐՏԱՍԱՐԻ ԿՈՉՈՒՆԸ

^h Քաղ.՝ լաւ ըլլայ

ⁱ Քաղ.՝ կոտրէ՛

^h Քաղ.՝ սպառեցաւ

^b Քաղ.՝ սերունդէ սերունդ

⁴ Քաղ.՝ զօրագունդին

⁶ Քաղ.՝ ձեռքին զարնել

⁸ Քաղ.՝ արդար դատաստան

5

Բաղտասար թագաւորը իր մեծամեծներէն հազար հոգիի մեծ հացկերոյթ մը սարքեց, ու հազարին առջեւ գինի խմեց: **2** Մինչ Բաղտասար գինին կը համտեսէր, հրամայեց որ իր «հօր՝ Նաբուգոդոնոսորի Երուսաղէմի տաճարէն հանած ոսկիէ եւ արծաթէ անօթները բերեն, որպէսզի թագաւորը եւ իր մեծամեծները, կիներն ու հարճերը անոնցմով խմեն: **3** Ուստի Երուսաղէմ եղող Աստուծոյ տան տաճարէն հանուած ոսկիէ անօթները բերին, ու թագաւորը եւ իր մեծամեծները, կիներն ու հարճերը անոնցմով խմեցին: **4** Անոնք գինի խմեցին, եւ ոսկիէ, արծաթէ, պղինձէ, երկաթէ, փայտէ ու քարէ աստուածները դրուատեցին:

5 Նոյն րոպէին՝ մարդու ձեռքի մատներ ^բերեւցան, եւ աշտանակին դիմաց գրեցին՝ թագաւորին պալատին պատին գաճին վրայ, ու թագաւորը այդ գրող ձեռքին ծայրամասը տեսաւ: **6** Այն ատեն թագաւորին **երեսին** գոյնը այլափոխուեցաւ, եւ անոր մտածումները զինք շփոթեցուցին, այնպէս որ մէջքին յօդերը կը քակուէին ու ծունկերը իրարու կը զարնուէին: **7** Թագաւորը ^գբարձրաղաղակ գոչեց որ աստղագէտները, քաղդեաներն ու բախտ նայողները բերեն: Թագաւորը Բաբելոնի իմաստուններուն խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ որ այս գրութիւնը կարդայ եւ անոր մեկնութիւնը ինձի պարզէ, ^դծիրանի պիտի հագնի, անոր վիզը ոսկի մանեակ **պիտի դրուի**, ու թագաւորութեան մէջ երրորդ կառավարիչ պիտի ըլլայ»: **8** Ուստի թագաւորին բոլոր իմաստունները եկան, բայց կարող չեղան գրութիւնը կարդալ եւ **անոր** մեկնութիւնը թագաւորին գիտցնել: **9** Այն ատեն Բաղտասար թագաւորը չափազանց շփոթեցաւ ու **երեսին** գոյնը այլափոխուեցաւ. անոր մեծամեծներն ալ սահմուկեցան: **10** Թագուհին՝ թագաւորին եւ անոր մեծամեծներուն խօսքերուն պատճառով՝ խնճոյքին տունը եկաւ: Թագուհին խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեան ապրէ. քու մտածումներդ քեզ թող չշփոթեցնեն, ու **երեսիդ** գոյնը թող չայլափոխուի: **11** Զու թագաւորութեանդ մէջ ^եմարդ մը կայ, որուն ներսը սուրբ աստուածներու հոգին կայ: Զու հօրդ օրերը՝ անոր վրայ ^զլուսամտութիւն, ուշիմութիւն եւ աստուածներուն իմաստութեան պէս իմաստութիւն գտնուեցան, ու քու հայրդ՝ Նաբուգոդոնոսոր թագաւորը – քու հայրդ, **ո՛վ** թագաւոր – զայն մոգերուն, աստղագէտներուն, քաղդեաներուն եւ բախտ նայողներուն վրայ պետ նշանակեց. **12** արդարեւ այս Դանիէլին քով, որուն անունը թագաւորը Բաղտասարսար դրաւ, արտակարգ հոգի, գիտութիւն եւ ուշիմութիւն գտնուեցան՝ երազներ մեկնելու, առեղծուածներ պարզելու եւ թնճուկներ լուծելու: Հիմա Դանիէլը թող կանչուի, ու մեկնութիւնը պիտի պարզէ»:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՄԵԿՆԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

^ա Այսինքն՝ մեծ հօր

^բ Զաղ.՝ դուրս ելան

^գ Զաղ.՝ ուժով

^դ Այսինքն՝ ծիրանիով ներկուած կերպաս

^ե Զաղ.՝ զօրաւոր մարդ

^զ Զաղ.՝ լոյս

13 Այն ատեն Դանիել թագաւորին առջեւ տարուեցաւ: Թագաւորը խօսեցաւ եւ Դանիելի ըսաւ. «Իմ հօրս՝ թագաւորին Հրէաստանէն բերած Յուդայի էտարագիրներէն եղող Դանիելը դո՞ւն ես: 14 Զու մասիդ լսեցի թէ ներսդ աստուածներու հոգին կայ, ու քովդ լուսամտութիւն, ուշիմութիւն եւ արտակարգ իմաստութիւն կը գտնուին: 15 Հիմա իմ առջեւ իմաստուններ ու աստղագէտներ բերուեցան, որպէսզի այս գրութիւնը կարդան եւ անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնեն, բայց անոնք կարող չեղան այս խօսքին մեկնութիւնը պարզել: 16 Ես քու մասիդ լսեցի թէ կրնաս մեկնութիւններ տալ ու թնճուկներ լուծել: Եթէ հիմա կարենաս այս գրութիւնը կարդալ եւ անոր մեկնութիւնը ինծի գիտցնել, ծիրանի պիտի հագնիս, քու վիզդ ոսկի մանեակ պիտի դրուի, ու թագաւորութեան մէջ երրորդ կառավարիչ պիտի ըլլաս»:

17 Այն ատեն Դանիել պատասխանեց եւ թագաւորին առջեւ ըսաւ. «Զու պարգեւներդ քեզի՛ ըլլան, ու ձեռածիրներդ ուրիշի՛ն տուր. սակայն ես այս գրութիւնը թագաւորին պիտի կարդամ, եւ մեկնութիւնը իրեն գիտցնեմ: 18 Ո՛վ թագաւոր, Ամենաբարձր Աստուածը քու հօրդ՝ Նաբուգոդոնոսորի թագաւորութիւն, մեծութիւն, պատիւ ու փառաւորութիւն տուաւ: 19 Անոր տուած մեծութեան պատճառով՝ բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու լեզուները իր առջեւ կը դողային եւ կը սարսափէին: Ան կը մեռցնէր ո՛վ որ ուզէր, ու ողջ կը պահէր ո՛վ որ ուզէր. կը բարձրացնէր ո՛վ որ ուզէր, եւ կը ցածցնէր ո՛վ որ ուզէր: 20 Բայց երբ անոր սիրտը գոռոզացաւ ու հոգին հպարտութեամբ ղկարծրացաւ, իր թագաւորութեան գահէն ինկաւ եւ պատիւը իրմէ ետ առնուեցաւ. 21 մարդոց որդիներուն մէջէն վռնտուեցաւ, ու իր սիրտը կենդանիներու սիրտին հաւասար եղաւ. անոր բնականութիւնը ցիռերու հետ եղաւ: Անոր բոյս ղկը կերցնէին՝ արջառներու պէս, եւ անոր մարմինը երկինքի ցօղով կը թրջուէր, մինչեւ որ գիտցաւ թէ մարդոց թագաւորութեան վրայ Ամենաբարձր Աստուածը կը տիրէ, ու անոր վրայ կը դնէ ո՛վ որ ուզէ: 22 Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Բաղտասար, անոր որդին, քու սիրտդ չխոնարհեցուցիր, թէպէտ այս բոլորը գիտէիր. 23 հապա երկինքի Տէրոջ դէմ քեզ բարձրացուցիր, անոր տան անօթները քու առջեւ բերին, ու դուն եւ քու մեծամեծներդ, կիներդ ու հարճերդ անոնցմով գինի խմեցիք: Դուն արծաթէ, ոսկիէ, պղինձէ, երկաթէ, փայտէ եւ քարէ շինուած աստուածները դրուատեցիր, որոնք ո՛չ կը տեսնեն, ո՛չ կը լսեն, ո՛չ ալ բան մը գիտեն: Իսկ այն Աստուածը, որուն ձեռքն է շունչդ եւ որունն են քու բոլոր ուղիներդ, չփառաւորեցիր. 24 ուստի իրմէ ղրկուեցաւ այդ ձեռքի ծայրամասը, եւ այս գրութիւնը գրուեցաւ: 25 Ահա՛ւասիկ գրուած գրութիւնը. “ Մանէ, մանէ, թեկեղ ու փարսիս”^Է: 26 Այս խօսքին մեկնութիւնը սա՛ է. “Մանէ՛ Աստուած քու թագաւորութիւնդ համրեց, ու զայն վերջացուց. 27 թեկեղ՝ կշիռքով կշռուեցար, եւ պակաս գտնուեցար. 28 փարես՝ քու թագաւորութիւնդ բաժնուեցաւ, ու Մարերու եւ Պարսիկներու յանձնուեցաւ”^Է»:

29 Այն ատեն Բաղտասար հրամայեց, ու Դանիելի ծիրանի հագցուցին, վիզը ոսկի մանեակ դրին, եւ անոր մասին մունետիկով յայտարարեցին թէ թագաւորութեան մէջ երրորդ կառավարիչ պիտի ըլլայ:

30 Նոյն գիշերը Քաղդէացիներու Բաղտասար թագաւորը սպաննուեցաւ, ու իՄարերու

^Է Քաղ.՝ տարագրութեան որդիներէն

^Ը Քաղ.՝ զօրացաւ

^Թ Քաղ.՝ համտեսել կու տային

^Ժ Այսինքն՝ Համրուած, համրուած, կշռուած ու բաժնուած

^Ի Քաղ.՝ Դարեհ Մարը

Դարեհ թագաւորը՝ ստացաւ թագաւորութիւնը, երբ գրեթէ վաթսուներկու տարեկան էր:

ԴԱՆԻԷԼ ԱՌԻԻԾՆԵՐՈՒ ԳՈՒԲՆ ՄԷՋ

6

Դարեհի «հաճելի թուեցաւ» թագաւորութեան վրայ հարիւր քսան սատրապ նշանակել, որ ամբողջ թագաւորութեան մէջ ըլլան, 2 եւ անոնց վրայ՝ երեք վարչապետ, որոնցմէ մէկը Դանիէլն էր. որպէսզի սատրապները ասոնց հաշիւ տան, ու թագաւորին վնաս չըլլայ: 3 Այս Դանիէլը միւս վարչապետները եւ սատրապները կը գերազանցէր, որովհետեւ անոր մէջ արտակարգ հոգի կար. ուստի թագաւորը կը մտածէր զինք ամբողջ թագաւորութեան վրայ նշանակել:

4 Հետեւաբար վարչապետներն ու սատրապները կը ջանային թագաւորութեան գործերուն մէջ Դանիէլի դէմ գանգատելու առիթ մը գտնել, բայց անոնք ո՛չ մէկ գանգատելու առիթ, ո՛չ ալ զեղծում մը կրցան գտնել. արդարեւ ան հաւատարիմ էր, ուստի անոր վրայ ո՛չ մէկ թերացում, ո՛չ ալ զեղծում մը գտնուեցաւ: 5 Ուստի այս մարդիկը ըսին. «Մենք այս Դանիէլին դէմ ո՛չ մէկ գանգատելու առիթ պիտի գտնենք, անոր դէմ իր Աստուծոյն Օրէնքին վերաբերեալ բան մը գտնելէն զատ»:

6 Այն ատեն վարչապետներն ու սատրապները թագաւորին քով հաւաքուեցան եւ անոր սա՛ ըսին. 7 «Ո՛վ Դարեհ թագաւոր, յաւիտեան ապրէ: Թագաւորութեան բոլոր վարչապետները, նախարարները, սատրապները, խորհրդատուներն ու կուսակալները խորհրդակցեցան որ թագաւորական հրամանագիր մը հաստատուի եւ արգելիչ օրէնք մը՝ պարտադրուի, որպէսզի ո՛վ որ մինչեւ երեսուն օր՝ բան մը խնդրէ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը՝ բացի քեզմէ, ո՛վ թագաւոր, առիծներուն գուրը նետուի: 8 Հիմա, ո՛վ թագաւոր, հաստատէ՛ այս արգելիչ օրէնքը եւ ստորագրէ՛՝ հրամանագիրը՝ որպէսզի չփոխուի, Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքին համաձայն՝ որ անխափանելի է»:

9 Ասոր համար Դարեհ թագաւորը հրովարտակն ու արգելիչ օրէնքը ստորագրեց: 10 Երբ Դանիէլ տեղեկացաւ թէ հրովարտակը ստորագրուեցաւ՝ իր տունը գնաց, որուն վերնատան պատուհանները դէպի Երուսաղէմ կը բացուէին, ու շարունակեց օրը երեք անգամ ծնրադրելով աղօթել եւ իր Աստուծմէն շնորհակալ ըլլալ՝ իր վաղեմի սովորութեան պէս: 11 Ուստի այդ մարդիկը հաւաքուեցան ու գտան Դանիէլը՝ որ կ'աղօթէր եւ իր Աստուծոյն առջեւ կ'աղաչէր: 12 Այն ատեն մօտեցան ու թագաւորին առջեւ՝ թագաւորին արգելիչ օրէնքին մասին ըսին. «Դուն արգելիչ օրէնք մը չստորագրեցի՞ր, որպէսզի ո՛վ որ մինչեւ երեսուն օր՝ բան մը խնդրէ աստուծմէ մը կամ մարդէ մը՝ բացի քեզմէ, ո՛վ թագաւոր, առիծներուն գուրը նետուի»:

Թագաւորը պատասխանեց. «Այդ խօսքը ստոյգ է, Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքին համաձայն՝ որ անխափանելի է»:

13 Այն ատեն անոնք թագաւորին խօսեցան՝ ըսելով. «Յուդայի տարագիրներէն Դանիէլը քու տուած հրամանդ

^ա Քաղ.՝ առջեւ լաւ եղաւ
^բ Քաղ.՝ զօրաւոր մարդիկը
^գ Քաղ.՝ զօրաւոր ըլլայ
^դ Քաղ.՝ խնդրանք
^ե Քաղ.՝ գրութիւնը
^զ Քաղ.՝ տարագրութեան որդիներէն

եւ ստորագրած արգելիչ օրէնքդ չի **յարգեր**, ո՛վ թագաւոր. հապա օրը երեք անգամ իր խնդրանքը կը մատուցանէ **իր Աստուծոյն»**: **14** Այն ատեն թագաւորը շատ էտրտմեցաւ՝ երբ **այս** խօսքերը լսեց. ^Բմտածեց Դանիէլը փրկել, եւ մինչեւ արեւին մայր մտնելը ջանաց զայն ազատել: **15** Այն ատեն այդ մարդիկը թագաւորին քով եկան ու թագաւորին ըսին. «Ո՛վ թագաւոր, գիտցի՛ր թէ սա՛ է Մարերու եւ Պարսիկներու օրէնքը, որ թագաւորին հաստատած ո՛չ մէկ արգելիչ օրէնք կամ հրամանագիր փոխուի»: **16** Ուստի թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլը բերին, եւ զինք առիւծներուն գուրը նետեցին: Թագաւորը Դանիէլի խօսեցաւ՝ ըսելով. «Քու Աստուածդ, որ յարատեւութեամբ կը պաշտես, ի՛նք քեզ պիտի փրկէ»: **17** Քար մըն ալ բերին եւ գուրին բերանը դրին, ու թագաւորը զայն իր կնիքով եւ իր մեծամեծներուն կնիքով կնքեց, որպէսզի Դանիէլի մասին ^Բտրուած որոշումը՝ չփոխուի: **18** Յետոյ թագաւորը իր պալատը գնաց, ու գիշերը ծոմապահութեամբ անցուց. իր առջեւ ^Ժնուագարաններ բերել չտուաւ, եւ քունը իրմէ փախաւ:

19 Թագաւորը արշալոյսին կանուխ ելաւ, եւ արտորալով առիւծներուն գուրը գնաց: **20** Երբ գուրին մօտեցաւ, վշտագին ձայնով մը Դանիէլի աղաղակեց, **եւ** թագաւորը Դանիէլի խօսեցաւ՝ ըսելով. «Ո՛վ Դանիէլ, ապրող Աստուծոյ ծառան. քու Աստուածդ, որ յարատեւութեամբ կը պաշտես, կրցա՞ւ քեզ առիւծներէն փրկել»: **21** Այն ատեն Դանիէլ թագաւորին ըսաւ. «Ո՛վ թագաւոր, յաւիտեան ապրէ: **22** Իմ Աստուածս իր հրեշտակը դրկեց եւ առիւծներուն երախը գոցեց, ու ինծի չվնասեցին. արդարեւ անոր առջեւ իմ վրաս անմեղութիւն գտնուեցաւ, եւ քու առջեւդ ալ, ո՛վ թագաւոր, ո՛չ մէկ յանցանք գործած եմ»: **23** Այն ատեն թագաւորը շատ ուրախացաւ, ու հրամայեց որ Դանիէլը գուրէն վեր հանեն: Դանիէլը գուրէն վեր հանեցին, եւ անոր վրայ ո՛չ մէկ վնաս գտնուեցաւ, որովհետեւ իր Աստուծոյն վստահեցաւ: **24** Թագաւորը հրամայեց, ու Դանիէլը իամբաստանող մարդիկը բերին, եւ զանոնք, իրենց որդիներն ու կիները առիւծներուն գուրը նետեցին: Անոնք դեռ գուրին յատակը չհասած՝ առիւծները անոնց վրայ յարձակեցան եւ անոնց բոլոր ^Խանդամները փշրեցին:

25 Այն ատեն Դարեհ թագաւորը ամբողջ երկրի վրայ բնակող ժողովուրդներուն, ազգերուն ու լեզուներուն **սա՛** գրեց. «Ձեր խաղաղութիւնը շատնայ: **26** Ինձմէ հրաման տրուեցաւ որ իմ թագաւորութեանս ամբողջ տէրութեան մէջ՝ Դանիէլի Աստուծոյն առջեւ դողան եւ սարսափին, որովհետեւ ան ապրող Աստուած է, ու յաւիտեան ^Ծկը գոյատեւէ՞. անոր թագաւորութիւնը չի կործանիր, եւ անոր տէրութիւնը մինչեւ վախճանը **կը տեւէ**: **27** Ի՛նք կը փրկէ եւ կ'ազատէ, երկինքի մէջ ու երկրի վրայ նշաններ եւ հրաշքներ կ'ընէ. ի՛նքն

^Է Քաղ.՝ տրտմեցաւ ինքնիրեն

^Ը Քաղ.՝ սիրտին մէջ դրաւ

^Թ Քաղ.՝ նպատակը

^Ժ Կամ՝ համադամ կերակուրներ

^Ի Քաղ.՝ միսի կտորները ուտող

^Լ Քաղ.՝ տիրեցին

^Խ Կամ՝ ոսկորները

^Ծ Քաղ.՝ հաստատուած է

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

է որ Դանիէլը առիւծներուն ⁴երախէն փրկեց»:

28 Այս Դանիէլը յաջողութիւն գտաւ Դարեհի թագաւորութեան ու «պարսիկ Կիրոսի» թագաւորութեան ատեն:

ԴԱՆԻԷԼ ԿԸ ՆԿԱՐԱԳՐԷ ԻՐ ՏԵՍԻԼԸԸ

(7. 1-12. 13)

ՉՈՐՍ ԳԱԶԱՆՆԵՐՈՒՆ ՏԵՍԻԼԸԸ

7

Բաբելոնի Բաղտասար թագաւորին առաջին տարին՝ Դանիէլ երազ մը տեսաւ, եւ իր անկողինին վրայ՝ գլուխին տեսիլքները. յետոյ երազը գրեց ու գլխաւոր բաները պատմեց: **2** Դանիէլ խօսեցաւ՝ ըսելով. «Գիշերը տեսիլքիս մէջ տեսայ թէ ահա՛ երկինքի չորս հովերը մեծ ծովուն վրայ կը յարձակէին. **3** ու ծովէն չորս մեծ գազաններ ելան, որոնք իրարմէ տարբեր էին:

4 «Առաջինը առիւծի պէս էր, եւ արծիւի թւեր ունէր: Մինչ կը նայէի՝ անոր թւերը փրցուեցան, երկրէն վերցուեցաւ, ու ոտքերուն վրայ կայնեցաւ՝ մարդու պէս, եւ անոր մարդու սիրտ տրուեցաւ:

5 «Յետոյ ահա՛ ուրիշ՝ երկրորդ գազան մը ելաւ, արջի նման, ու մէկ կողմին վրայ կայնեցաւ: Երախը երեք կողոսկր ունէր՝ ակռաներուն մէջ, եւ սա՛ ըսին իրեն. «Ելի՛ր, շա՛տ միս լափէ»:

6 «Ասկէ ետք՝ կը նայէի, եւ ահա՛ ինձի նման ուրիշ մը ելաւ, որուն կռնակին վրայ չորս թռչունի թեւ կար: Այս գազանը չորս գլուխ ունէր, ու անոր տէրութիւն յանձնուեցաւ:

7 «Ասկէ ետք՝ գիշերուան տեսիլքներու մէջ կը նայէի, եւ ահա՛ չորրորդ գազան մը ելաւ, որ սարսափելի, սուկալի ու չափազանց հզօր էր: Ան մեծ երկաթէ ակռաներ ունէր. կը լափէր, կը փշրէր, եւ մնացածը ոտքերով կը կոխկռտէր: Իրմէ առաջ եղող բոլոր գազաններէն տարբեր էր, ու տասը եղջիր ունէր: **8** Երբ եղջիրները կը դիտէի, ահա՛ անոնց մէջ ուրիշ պզտիկ եղջիր մը ելաւ, որուն առջեւ առաջին եղջիրներէն երեքը արմատախիլ եղան. եւ ահա՛ այս եղջիրին վրայ մարդու աչքերու պէս աչքեր կային, ու «անհրեթեթութիւններ արտաբերող բերան մը»:

ՅԱԻՏԵԱՆ ԱՊՐՈՂԻՆ ՏԵՍԻԼԸԸ

9 «Մինչ կը դիտէի, գահեր դրուեցան եւ ^բՎաղեմիս բազմեցաւ: Անոր հանդերձը ձիւնի պէս ճերմակ էր, ու գլուխին մազը՝ մաքուր բուրդի պէս. անոր գահը կրակի բոցի պէս էր, եւ ^գանհուները՝ բոցավառ կրակի պէս: **10** Կրակի գետ մը կը հոսէր ու դուրս կ'ելլէր անոր առջեւէն. հազար հազարաւորներ անոր կը սպասարկէին, եւ բիր բիրաւորներ անոր

⁴ Զաղ.՝ ձեռքէն

⁶ Զաղ.՝ Կիրոս Պարսիկին

^ա Զաղ.՝ մեծ բաներ

^բ Զաղ.՝ Օրերով հինը, այսինքն՝ Յաւիտեան ապրողը

^գ Զաղ.՝ անոր անհուները, այսինքն՝ գահին անհուները

առջեւ կը կայնէին: ⁷Դատաւորները բազմեցան, ու գիրքերը բացուեցան: **11** Այն ատեն նայեցայ՝ **այդ** եղջիրին արտաբերած ⁸անհեթեթութիւններուն ձայնին պատճառով. մինչ կը նայէի, գազանը սպաննուեցաւ, անոր մարմինը փճացաւ եւ բորբոքած կրակին մատնուեցաւ: **12** Ինչ կը վերաբերի միւս գազաններուն՝ տէրութիւնը իրենցմէ ետ առնուեցաւ, բայց եղանակ մը ու ժամանակ մը անոնց կեանքի երկարաձգում տրուեցաւ: **13** **Մինչ** կը նայէի գիշերուան տեսիլքներուն մէջ, ահա՛ **մէկը** ամպերով եկաւ՝ մարդու Որդիի նման, մինչեւ Վաղեմիին հասաւ, ու զինք անոր առջեւ մօտեցուցին: **14** Իրեն տէրութիւն, պատիւ եւ թագաւորութիւն յանձնուեցաւ, որպէսզի բոլոր ժողովուրդները, ազգերն ու լեզուները զինք պաշտեն: Անոր տէրութիւնը յաւիտենական տէրութիւն է՝ որ պիտի չանցնի, եւ թագաւորութիւնը պիտի չկործանի»:

ՏԵՍԻԼԸՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՅԱՏՐՈՒՄ

15 «Ես՝ Դանիէլ, ⁹իմ ներսս վշտացայ հոգիով», ու տեսիլքներս զիս շփոթեցուցին: **16** **Հոն** կայնողներէն մէկուն մօտեցայ եւ այս բոլորին մասին ստոյգը հարցուցի անոր. ան ալ ինծի խօսեցաւ ու **այս** բաներուն մեկնութիւնը ինծի գիտցուց. **17** “Այս չորս մեծ գազանները չորս թագաւորներ են, որ երկրէ պիտի ելլեն: **18** Բայց Ամենաբարձրին սուրբերը պիտի ստանան թագաւորութիւնը. անո՛նք պիտի տիրանան թագաւորութեան՝ յաւիտեան, ¹⁰դարէ դար”:

19 «Յետոյ ուզեցի ստոյգը գիտնալ չորրորդ գազանին մասին, որ միւս բոլորէն տարբեր էր, **եւ** արտակարգօրէն սարսափելի. անոր ակռաները երկաթէ էին, ու եղունգները՝ պղինձէ. ան կը լափէր, կը փշրէր, եւ մնացածը ոտքերով կը կոխկռտէր: **20** **Նաեւ հարցուցի** անոր գլուխին վրայ եղող տասը եղջիրներուն մասին, ու միւսին մասին՝ որ ելաւ, եւ իր առջեւէն երեքը ինկան, այսինքն այն եղջիրին մասին՝ որ աչքեր եւ անհեթեթութիւններ արտաբերող բերան ունէր, ու տեսքը ¹¹միւսներէն անելի մեծ էր: **21** Երբ կը դիտէի՝ **այդ** եղջիրը սուրբերուն հետ պատերազմ ¹²մղեց եւ անոնց յաղթեց, **22** մինչեւ որ Վաղեմիին եկաւ, ¹³դատաւարութիւնը Ամենաբարձրին սուրբերուն յանձնուեցաւ, ու ժամանակը հասաւ՝ որ սուրբերը թագաւորութեան տիրանան: **23** Ան սա՛ ըսաւ. “Չորրորդ գազանը՝ երկրի վրայ չորրորդ թագաւորութիւն մը պիտի ըլլայ. ան բոլոր թագաւորութիւններէն տարբեր պիտի ըլլայ, եւ ամբողջ երկիրը պիտի լափէ, զայն պիտի կոխկռտէ ու փշրէ: **24** **Այդ** տասը եղջիրները՝ տասը թագաւորներ են, որ այդ թագաւորութենէն պիտի ելլեն: Անոնցմէ ետք ուրիշ մը պիտի ելլէ, որ առաջիններէն տարբեր պիտի ըլլայ, ու երեք թագաւոր պիտի տապալէ: **25** Ամենաբարձրին դէմ

⁷ **Քաղ.**՝ Դատաստանը

⁸ **Քաղ.**՝ մեծ խօսքերուն

⁹ **Քաղ.**՝ վշտացայ հոգիովս իր պատեանին մէջ

¹⁰ **Քաղ.**՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

¹¹ **Քաղ.**՝ ընկերակիցներէն

¹² **Քաղ.**՝ ըրաւ

¹³ **Քաղ.**՝ դատաստանը

Ի՞նչ հեթեթություններ պիտի արտաբերէ, Ամենաբարձրին սուրբերը պիտի հիւծէ, ու պիտի մտադրէ ժամանակներ եւ օրէնքներ՝ փոխել: ¹⁶ Անոնք մինչեւ ժամանակ մը, ժամանակներ ու կէս ժամանակ անոր ձեռքը պիտի մատնուին: **26** Յետոյ դատաւորները պիտի բազմին, տէրութիւնը իրմէ ետ պիտի առնեն, **զինք** պիտի բնաջնջեն եւ վերջնականապէս կորսնցնեն: **27** Թագաւորութիւնն ու տէրութիւնը, եւ ամբողջ երկինքին տակ եղող թագաւորութիւններուն մեծութիւնը պիտի յանձնուին Ամենաբարձրին սուրբերու ժողովուրդին: Անոր թագաւորութիւնը յաւիտեանական թագաւորութիւն է, ու բոլոր տէրութիւնները զինք պիտի պաշտեն եւ իրեն հնազանդին: ¹⁷

28 «Խօսքին վախճանը մինչեւ հոս է: Իմ խորհուրդներս զիս՝ Դանիէլը յոյժ շփոթեցուցին. **երեսիս** գոյնը այլափոխուեցաւ, եւ **այս** խօսքը սիրտիս մէջ պահեցի»:

ԽՈՅԻՆ ԵՒ ԶՕՇԻՆ ՏԵՍԻԼԸԸ

8

«Բաղտասար թագաւորին թագաւորութեան երրորդ տարին, ինծի՝ Դանիէլի տեսիլք մը երեւցաւ, այն առաջին անգամ ինծի երեւցածէն ետք: **2** Տեսիլքին մէջ կը նայէի, ու մինչ կը նայէի՝ ահա՛ Եղամի գաւառին մէջ եղող Շուշան մայրաքաղաքն էի. տեսիլքին մէջ տեսայ թէ Ուլա գետին քով էի:

3 «Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ գետին առջեւ խոյ մը կայնած էր. ան երկու եղջիր ունէր: Եղջիրները բարձր էին, ու մէկը միւսէն բարձր էր. **այդ** բարձրը յետոյ ելաւ: **4** Տեսայ **այդ** խոյը՝ որ **իր եղջիրներով** դէպի արեւմուտք, դէպի հիւսիս եւ դէպի հարաւ կը զարնէր, ու ո՛չ մէկ գազան **կրնար** անոր առջեւ կայնիլ: Ո՛չ մէկը **կարող էր** անոր ձեռքէն ազատել, հապա ան իր կամքին համաձայն կը վարուէր, ու մեծցաւ:

5 «Երբ «ուշադրութեամբ կը նայէի», ահա՛ արեւմուտքէն այծերու քօշ մը եկաւ, եւ ամբողջ երկրի մակերեսին վրայէն **անցաւ՝** առանց գետինին դպչելու. **այս** քօշը իր աչքերուն մէջտեղ ուշագրաւ եղջիր մը ունէր: **6** Ան հասաւ մինչեւ երկու եղջիր ունեցող խոյը, որ տեսեր էի՝ գետին առջեւ կայնած, եւ իր ոյժին ցասումով անոր վրայ ¹⁸յարձակեցաւ: **7** Տեսայ թէ խոյին մօտեցաւ, ու ¹⁹կատողելով անոր դէմ՝ խոյին զարկաւ եւ անոր երկու եղջիրները կոտրեց: Խոյը ոյժ չուներ՝ որ անոր ²⁰դիմադրէր. ան զինք գետինը նետեց ու կոխկռտեց. ո՛չ մէկը կար, որ խոյը անոր ձեռքէն ազատէր: **8** Այծերու քօշը յոյժ մեծցաւ, բայց մինչ հզօր էր՝ մեծ եղջիրը փշրուեցաւ, եւ անոր տեղ չորս ուշագրաւ **եղջիրներ** բարձրացան՝ դէպի երկինքի չորս հովերը: **9** Անոնցմէ մէկէն փոքր եղջիր մը դուրս ելաւ, եւ արտակարգօրէն մեծցաւ դէպի հարաւ, դէպի արեւելք, ու դէպի փառաւոր **երկիրը**: **10** Մինչեւ երկինքի գօրքը մեծցաւ, ու գօրքէն եւ աստղերէն **մաս մը** գետինը ձգեց

¹⁶ Զաղ.՝ մեծ խօսքեր

¹⁷ Կամ՝ յուսայ տօներուն ատենները եւ Օրէնքը

¹⁸ Այսինքն՝ Սուրբերը

¹⁹ Երբ.՝ կը նկատէի, կամ՝ կը մտածէի

²⁰ Երբ.՝ վազեց

²¹ Երբ.՝ դառնանալով

²² Երբ.՝ առջեւ կայնէր

ու գանոնք կոխկռտեց: **11** Ինքզինք մինչեւ գօրքերու ^ԵԻշխանը մեծցուց, անոր մշտատեւ **գոհը** ^Գդադրեցուց եւ անոր սրբարանին ^Էվայրը ^Ըկործանեց: **12** ^ԲԶօրք դրաւ մշտատեւ **գոհին** դէմ՝ յանցանքին պատճառով՝, ու ճմարտութիւնը գետինը նետեց. իր ձեռնարկներուն մէջ յաջողեցաւ: **13** Այդ ատեն լսեցի թէ սուրբ մը կը խօսէր, եւ ուրիշ սուրբ մը այդ խօսողին ըսաւ. “Մինչեւ ե՞րբ **պիտի տեւէ** մշտատեւ **գոհին** ու ւաւերող յանցանքին տեսիլքը, եւ սրբարանն ու գօրքը կոխկռտուելու պիտի մատնուին: **14** Ան ալ ինծի ըսաւ. “Մինչեւ երկու հազար երեք հարիւր ^Ժօր, յետոյ սրբարանը պիտի ^Իմաքրուի:»:

ԳԱՐՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԿԸ ԲԱՅԱՏՐԷ ՏԵՍԻԼԸԸ

15 «Երբ ես՝ Դանիէլ՝ տեսիլքը տեսայ, ու կը 'ջանայի **մեկնութիւնը** հասկնալ, ահա՛ դիմացս ^Լմարդու տեսքով մէկը կայնեցաւ: **16** Նաեւ Ուլա **գետ** ին մէջէն մարդու մը ձայնը լսեցի՝ որ կը գոչէր եւ կ'ըսէր. **17** “Ո՛վ Գաբրիէլ, տեսիլքը հասկցո՛ւր ատոր: Ան ալ իմ կեցած տեղիս մօտ եկաւ. երբ եկաւ, վախցայ ու երեսիս վրայ ինկայ, սակայն ինծի ըսաւ. “Հասկցի՛ր, մարդո՛ւ որդի, քանի **այդ** տեսիլքը վախճանի ատենուան համար է:»: **18** Մինչ ինծի հետ կը խօսէր, ես թմրած էի՝ երեսիս վրայ գետինը **ինկած**. ինծի դպաւ, զիս կեցած տեղս կայնեցուց, **19** եւ ըսաւ. “Ահա՛ քեզի կը գիտցնեմ ինչ որ պիտի ըլլայ սրտմտութեան վերջաւորութեան, որովհետեւ վախճանը **սահմանուած** ատենին **պիտի հասնի**: **20** Այն տեսած խոյդ, որ երկու ^Նեղջիւր ունէր”, Մարաստանի եւ Պարսկաստանի թագաւորներն են: **21** Իսկ մագոս քօշը՝ Յունաստանի թագաւորն է. անոր աչքերուն մէջտեղի մեծ եղջիւրը՝ առաջին թագաւորն է: **22** Անոր կոտորիլն ու իր տեղը չորս **եղջիւրներու** ելլելը կը **նշանակէ թէ այդ** ազգէն չորս թագաւորութիւն պիտի ելլէ, բայց ոչ անոր ոյժով: **23** Անոնց թագաւորութեան վերջաւորութեան, երբ ^Վամբարիշտները **իրենց ամբարշտութեան չափը** լեցնեն, պնդերես ու ^Դխորագէտ թագաւոր մը պիտի ելլէ: **24** Անոր

^Ե Եբբ.՝ Իշխանաւորը

^Գ Եբբ.՝ վերցուց

^Է Կամ՝ հիմերը

^Ը Եբբ.՝ գետին ձգեց

^Բ Կամ՝ Յանցանքին պատճառով **իրեն** գօրք տրուեցաւ՝ մշտատեւ **գոհին** դէմ

^Ժ Եբբ.՝ իրիկուն եւ առտու

^Ի Եբբ.՝ արդարանայ

^Լ Եբբ.՝ փնտռէի

^Լ Եբբ.՝ գօրաւոր **մարդու**

^Ն Եբբ.՝ եղջիւրի տէր էր

^Վ Եբբ.՝ յանցաւորները

^Դ Եբբ.՝ հանելուկ ըմբռնող

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

՝իշխանութիւնը պիտի գորանայ, բայց ոչ իր ոյժով. ան Պահաւոր կերպով պիտի կործանէ եւ իր ձեռնարկներուն մէջ պիտի յաջողի, պիտի կոտորէ հզօր **մարդիկն** ու սուրբերու ժողովուրդը: **25** Իր ուշիմութեամբ խաբէութիւնը պիտի յաջողցնէ իր ձեռքին մէջ. իր սիրտին մէջ պիտի «հպարտանայ, ու ՚խաղաղութեան մէջ շատերը պիտի կոտորէ. ՚իշխաններու Իշխանին՝ «պիտի ընդդիմանայ», բայց առանց ձեռքի պիտի ջախջախուի: **26** Իրիկուան եւ առտուան տեսիլքը՝ որ հաղորդուեցաւ, ճշմարիտ է. բայց դուն ՚գոցէ՛ տեսիլքը, որովհետեւ հեռաւոր ժամանակներու համար է□:

27 «Ես՝ Դանիէլ Պալկացայ, եւ քանի մը օր հիւանդացայ: Յետոյ կանգնեցայ, ու թագաւորին գործերը կատարեցի: Սակայն տեսիլքին համար ապշութեան մէջ էի. ո՛չ մէկը կար՝ որ ՚հնծի հասկցնէր՝»:

ԴԱՆԻԷԼ Կ՛ԱՂՕԹԷ ԻՐ ԺՈՂՈՎՈՒՐ ԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

9

Ասուերոսի որդիին՝ Դարեհի առաջին տարին,– որ Մարերու զարմէն էր ու Քաղդէացիներու թագաւորութեան վրայ թագաւոր նշանակուեցաւ,– **2** անոր թագաւորութեան առաջին տարին, ես՝ Դանիէլ Գիրքերէն հասկցայ այն տարիներուն թիւը՝ որոնց մասին «Տէրը խօսեր» էր Երեմիա մարգարէին, թէ եօթանասուն տարիէն պիտի Պաղարեցնէր Երուսաղէմի ակերումները:

3 Ուստի իմ երեսս Տէր Աստուծոյ դարձուցի, որպէսզի աղօթք եւ աղաչանք «մատուցանեմ՝ ծոմապահութեամբ, քուրձով եւ մոխիրով: **4** Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս աղօթեցի, ու խոստովանելով ըսի. «Ո՛հ, Տէ՛ր, մեծ եւ ահեղ Աստուած, որ ՚քու ուխտդ կը պահես ու կը կարեկցիս» քեզ սիրողներուն եւ պատուիրաններդ պահողներուն. **5** մենք

^ձ Եբր.՝ կարողութիւնը

^Ղ Եբր.՝ սքանչելի

^Ճ Եբր.՝ ինքզինք մեծցնէ

^Մ Եբր.՝ անդորրութեան

^Ե Եբր.՝ իշխանաւորներու Իշխանաւորին

^Գ Եբր.՝ դէմ պիտի կենայ

^Զ Եբր.՝ խցէ՛

^Ն Եբր.՝ տկար եղայ

^Ը Կամ՝ հասկնար

^Ս Եբր.՝ Եհովայի խօսքը եղեր

^Ք Եբր.՝ լրացնէր

^Գ Եբր.՝ թախանձեմ

^Դ Եբր.՝ ուխտն ու կարեկցութիւնը կը պահես

մեղանչեցինք, անօրէնութիւն գործեցինք, ամբարշտութեամբ վարուեցանք եւ ըմբոստացանք՝ քու պատուիրաններէդ ու կանոններէդ շեղելով: **6** Զու ծառաներուդ՝ մարգարէներուն մտիկ չըրինք, որոնք քու անունովդ խօսեցան մեր թագաւորներուն, իշխանաւորներուն, հայրերուն, ու երկրին ամբողջ ժողովուրդին: **7** Ո՛վ Տէր, քո՛ւկդ է արդարութիւնը, իսկ մե՛րն է երեսի ամօթը, (ինչպէս այսօր եղած է,) Յուդայի մարդոց, Երուսաղէմի բնակիչներուն, եւ բոլոր մերձաւոր ու հեռաւոր Իսրայելացիներուն, այն բոլոր երկիրներուն մէջ՝ ուր զանոնք աքսորեցիր իրենց քեզի հանդէպ ուխտագանց ըլլալուն համար: **8** Ո՛վ Տէր, մե՛րն է երեսի ամօթը, մեր թագաւորներուն, իշխանաւորներուն եւ հայրերուն, որովհետեւ քեզի դէմ մեղանչեցինք. **9** **իսկ** Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյնն են գթութիւնը եւ ներումը, որովհետեւ մենք իրմէ ըմբոստացանք, **10** ու Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն ձայնը մտիկ չըրինք՝ որ իր օրէնքներուն համաձայն ընթանանք, որոնք իր ծառաներուն՝ մարգարէներուն «միջոցով մեր առջեւ դրած էր: **11** Ամբողջ Իսրայելը քու օրէնքդ անտեսեց, եւ քու ձայնդ մտիկ չընելով՝՝խտորեցաւ. ուստի Աստուծոյ ծառային՝ Մովսէսի Օրէնքին մէջ գրուած անէծքն ու երդումը մեր վրայ թափուեցան, քանի որ իրեն դէմ մեղանչեցինք: **12** Մեր վրայ մեծ չարիք բերելով՝՝հրագործեց իր խօսքերը, որոնք մեզի դէմ ու մեզ դատող մեր դատաւորներուն դէմ արտասաներ էր, այնպէս որ Երուսաղէմի մէջ կատարուածին նմանը ամբողջ երկիրքին տակ կատարուած չէ: **13** Մովսէսի Օրէնքին մէջ գրուածին համաձայն՝ այս ամբողջ չարիքը մեր վրայ հասաւ. սակայն մենք Տէրոջ՝ մեր Աստուծոյն չպաղատեցանք, մեր անօրէնութիւններէն հեռանալու եւ քու ճշմարտութիւնդ հասկնալու համար: **14** Ուստի Տէրը **այս**^Ե չարիքը պատրաստեց՝ ու զայն մեր վրայ բերաւ, քանի որ Տէրը՝ մեր Աստուածը իր կատարած բոլոր գործերուն մէջ արդար է. բայց մե՛նք մտիկ չըրինք անոր ձայնը:

15 «Ուրեմն, ո՛վ Տէր, մեր Աստուած՝ը, որ քու ժողովուրդդ ուժեղ ձեռքով Եգիպտոսի երկրէն հանեցիր, եւ քեզի անուն վաստկեցար, ինչպէս այսօր **կ'երեւնայ**, մենք մեղանչեցինք, ամբարշտութեամբ վարուեցանք: **16** Ո՛վ Տէր, կ'աղերսե՛մ, քու ամբողջ Բարութեանդ համեմատ՝ քու բարկութիւնդ ու ցասումդ հեռացո՛ւր քու Երուսաղէմ քաղաքէդ, քու սուրբ լեռնէդ. արդարեւ մեր մեղքերուն եւ մեր հայրերուն անօրէնութիւններուն պատճառով՝ Երուսաղէմ ու քու ժողովուրդդ նախատուեցան բոլոր մեզ շրջապատողներէն: **17** Եւ հիմա, ո՛վ մեր Աստուածը, լսէ՛ քու ծառայիդ աղօթքն ու աղաչանքը, եւ Տէրոջ **սիրոյն** համար՝ երե՛սդ փայլեցուր քու ամայացած սրբարանիդ վրայ: **18** Դարձո՛ւր ականջդ, ո՛վ իմ Աստուածս, եւ լսէ՛. բա՛ց աչքերդ ու տե՛ս մեր ակերները եւ այն քաղաքը՝ որ քու անունովդ կոչուած է. արդարեւ մեր աղաչանքը՝՝քեզի կը ներկայացնենք ո՛չ թէ մեր արդար գործերուն համար, հապա՛ քու մեծ գթութեանդ համար: **19** Ո՛վ Տէր, լսէ՛. ո՛վ Տէր, ներէ՛. ո՛վ Տէր, ուշադի՛ր եղիր եւ իրագործէ՛: Մի՛ ուշանար՝ քեզի՛ համար, ո՛վ իմ Աստուածս, քանի որ քո՛ւ անունովդ կոչուած են քու քաղաքդ ու քու

^Ե Եբբ.՝ ձեռքով

^Զ Եբբ.՝ շեղեցաւ

^Է Եբբ.՝ հաստատեց

^Ը Եբբ.՝ չարիքին վրայ հսկեց

^Թ Եբբ.՝ արդար գործերուդ

^Ժ Եբբ.՝ քու առջեւդ կը ձգենք

Ժողովուրդդ»:

ԳԱՐԻԷԼ ՀՐԵՇՏԱԿԸ ԿԸ ԲԱՅԱՏՐԷ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

20 Երբ ես տակաւին կը խօսէի, կ'աղօթէի եւ իմ մեղքս ու ժողովուրդիս՝ Իսրայէլի մեղքը կը խոստովանէի, եւ իմ Աստուծոյս սուրբ լերան համար իմ աղաչանքս Տէրոջ՝ իմ Աստուծոյս կը ներկայացնէի, 21 (երբ ես տակաւին աղօթքի մէջ կը խօսէի,) ահա՛ այն առաջին տեսիլքին մէջ տեսած մարդս՝ Գաբրիէլ արագ թռիչքով ինծի՝ իմօտեցաւ իրիկուան ընծային ատենը: 22 Ինծի հասկցուց՝ ինծի հետ խօսելով, եւ ըսաւ. «Ո՛վ Դանիէլ, հիմա՛ եկայ՝ որ քեզի իմաստութիւն պարգեւեմ՝»: 23 Քու աղաչանքիդ սկիզբը պատգամ Ժորուեցաւ, ու ես եկայ որ քեզի յայտնեմ, որովհետեւ դուն Աստուծոյ՝ սիրելին ես: Ուրեմն հասկցի՛ր պատգամը եւ ըմբռնէ՛ տեսիլքը: 24 Քու ժողովուրդիդ ու սուրբ քաղաքիդ համար եօթանասուն եօթնեակ որոշուած է՝ յանցանքը՝ դադրեցնելու, մեղքը՝ հատցնելու, անօրէնութիւնը քաւելու, յաւիտենական արդարութիւնը բերելու, տեսիլքն ու մարգարէութիւնը կնքելու եւ ՝Սուրբերուն սուրբը՝ օծելու համար: 25 Ուրեմն գիտցի՛ր ու հասկցի՛ր թէ Երուսաղէմը վերակառուցանելու՝ հրահանգը տրուելէն մինչեւ ՝Օծեալ իշխանին՝ գալը եօթը եօթնեակ եւ վաթսուներկու եօթնեակ կայ. հրապարակն ու պարիսպը պիտի վերակառուցանուին, սակայն տուայտանքի ժամանակներու մէջ: 26 Վաթսուներկու եօթնեակէն ետք Օծեալը պիտի կտրուի, բայց ոչ իրեն համար: Գալիք իշխանին ժողովուրդը քաղաքն ու սրբարանը պիտի կործանէ, եւ անոր վախճանը ողողումով մը պիտի ըլլայ: Մինչեւ պատերազմին վախճանը ակերներ վճռուած են: 27 Եօթնեակ մը շատերուն հետ ուխտ պիտի հաստատէ, սակայն եօթնեակին մէջտեղը զոհն ու ընծան պիտի դադրեցնէ: ՝Աւերողը պղծութիւններու թելին՝ վրայ պիտի ըլլայ, մինչեւ որ ՝ակերողին վրայ վճռուած ՝բնաջնջումը թափուի»:

¹ Կամ՝ դպաւ

¹ Եբր.՝ դուրս ելայ

^{1b} Եբր.՝ խելք հասկցնեմ

² Եբր.՝ դուրս ելաւ

³ Եբր.՝ ցանկալին

⁴ Եբր.՝ արգելափակելու

⁵ Եբր.՝ կնքելու

⁶ Կամ՝ Ամենասուրբը

⁷ Կամ՝ պատգամը

⁸ Եբր.՝ Մեսիային՝ առաջնորդին

⁹ Կամ՝ Աւերող պղծութիւնը աշտարակին

¹⁰ Կամ՝ ակերուածին

¹¹ Եբր.՝ սպառումը

10

Պարսկաստանի Կիրոս թագաւորին երրորդ տարին՝ «պատգամ մը յայտնուեցաւ Դանիէլի, որուն անունը Բաղտասասար կոչուած էր. պատգամը ճշմարիտ էր, ու Բմեծ տառապանքի մասին էր»։ ան պատգամը հասկցաւ եւ տեսիլքը ըմբռնեց: 2 Այդ օրերը ես՝ Դանիէլ՝ լման երեք շաբաթ սուգ պահեցի. 3 «սխորժելի կերակուր» չկերայ, ո՛չ ալ միս կամ գինի մտաւ բերանս, ու բնաւ հոտաւէտ իւղով չօծուեցայ՝ մինչեւ որ երեք շաբաթը լրացաւ:

4 Առաջին ամսուան քսանչորրորդ օրը, ես մեծ գետին եզերքն էի, որ Տիգրիս կը կոչուի: 5 Աչքերս վերցուցի ու նայեցայ, եւ ահա՛ կտաւ հագած ու մէջքը Ոփագի մաքուր ոսկե՛ գօտի կապած մարդ մը կար: 6 Անոր մարմինը Դոսկեքարի պէս էր, երեսը փայլակի երեւոյթ ունէր, աչքերը հրապառ ջահերու պէս էին, եւ բազուկներն ու ոտքերը՝ փայլուն պղինձի դրսերեւոյթին նման. իր խօսքերուն ձայնը բազմութեան աղմուկին պէս էր: 7 Այս տեսիլքը միայն ես՝ Դանիէլ տեսայ. ինծի հետ եղող մարդիկը տեսիլքը չտեսան, սակայն մեծ «վախ մը համակեց զանոնք», ու փախան՝ որ պահուղտին: 8 Ուստի մինակ մնացի. այս մեծ տեսիլքը տեսնելով՝ վրաս ոյժ չմնաց, վայելչութիւնս ապականութեան փոխուեցաւ, եւ «ա՛լ ոյժ չունեցայ»: 9 Անոր խօսքերուն ձայնը լսեցի. մինչ անոր խօսքերուն ձայնը կը լսէի՝ թմրած էի նկայ երեսիս վրայ, երեսս դէպի գետինը:

10 Եւ ահա՛ ձեռք մը դպաւ ինծի, զիս ցնցեց, եւ ծունկերուս ու ձեռքերուս ափերուն վրայ դրաւ: 11 Ապա ինծի ըսաւ. «Ո՛վ Դանիէլ, Եսիրելի՛ մարդ, ըմբռնէ՛ քեզի ըսելիք խօսքերս եւ կայնէ՛ եղած տեղդ, քանի հիմա քեզի դրկուեցայ»: Երբ այս խօսքը ինծի ըսաւ, դողալով կայնեցայ: 12 Ան ալ ինծի ըսաւ. «Մի՛ վախճար, ո՛վ Դանիէլ, քանի որ այն առաջին օրէն ի վեր՝ երբ Բմտադրեցիր ըմբռնել եւ քու Աստուծոյդ առջեւ դուն քեզ խոնարհեցնել, խօսքերդ լսուեցան, ու ես քու խօսքերուդ համար եկայ: 13 Պարսկաստանի թագաւորութեան իշխանաւորը քսանմէկ օր՝ ընդդիմացաւ ինծի. սակայն ահա՛ Միքայէլ՝ առաջնակարգ

^ա Կամ՝ խօսք

^բ Կամ՝ պատերազմը մեծ էր, կամ՝ զօրքը մեծ էր

^գ Երբ.՝ ցանկալի հաց

^դ Երբ.՝ Թարսիսի քարի

^ե Երբ.՝ դող մը ինկաւ անոնց վրայ

^զ Երբ.՝ ո՛չ մէկ ոյժ կուտակեցի

^է Երբ.՝ եղայ

^ը Երբ.՝ ցանկալի՛

^թ Երբ.՝ քու սիրտդ տուիր

^ժ Երբ.՝ դէմ կեցաւ

իշխանաւորներէն մէկը՝ ինծի օգնելու եկաւ, ու ես հոն մնացի՝ Պարսիկներու թագաւորներուն քով: **14 Հիմա** եկած եմ քեզի հասկցնելու թէ քու ժողովուրդիդ ի՛նչ պիտի պատահի վերջին օրերը, որովհետեւ տեսիլքը **հեռաւոր** ժամանակներու համար է»: **15** Մինչ ան այսպիսի խօսքեր կ'ըսէր ինծի, երեսս դէպի գետինը դարձուցի եւ պապանձեցայ:

16 Բայց ահա՛ մարդոց որդիներու նմանութեամբ **մէկը** շրթունքիս դպաւ. ուստի բերանս բացի ու խօսեցայ, եւ դիմացս կայնողին ըսի. «Ո՛վ իմ տէրս, **այս** տեսիլքով տագնապներս վրաս իխոյացան. ա՛լ ոյժ չունիմ: **17** Այս իմ տիրոջս ծառան ի՞նչպէս պիտի կարենայ խօսիլ այս իմ տիրոջս հետ, որովհետեւ հիմակուրնէ վրաս ոյժ գոյութիւն չունի, վրաս շունչ մնացած չէ»: **18 Այդ** մարդու տեսք ունեցողը վերստին ինծի դպաւ, զիս ուժովցուց, **19** եւ ըսաւ. «Մի՛ վախճար, ո՛վ սիրելի մարդ, խաղաղութի՛ւն ըլլայ քեզի. ուժովցի՛ր ու լքա՛ջ եղիր»»: Երբ ան ինծի հետ խօսեցաւ, ուժովցայ եւ ըսի. «Իմ տէրս թող խօսի, որովհետեւ զիս ուժովցուցիր»:

20 Ան ալ ըսաւ. «Գիտե՞ս թէ ինչո՛ւ քեզի եկայ: Հիմա պիտի վերադառնամ Պարսկաստանի իշխանաւորին դէմ պայքարելու: Երբ ես ՚երթամ, ահա՛ Յունաստանի իշխանաւորը պիտի գայ: **21** Սակայն ես քեզի պիտի յայտնեմ ճշմարտութեան գիրքին մէջ արձանագրուածը: Ասոնց դէմ ո՛չ մէկը ՚ինծի թիկունք կ'ըլլայ», բացի ձեր Միքայէլ իշխանաւորէն»:

11

«Իսկ ես, ՝Մարերու Դարեհ **թագաւորին**՝ առաջին տարին, կայնեցայ՝ որպէսզի զայն Բհաստատեմ ու զօրացնեմ: **2** Հիմա քեզի ճշմարտութիւնը պիտի յայտնեմ. “Ահա՛ Պարսկաստանի մէջ երեք թագաւոր ալ պիտի ելլէ, իսկ չորրորդը **միւս** բոլորէն աւելի մեծ հարստութիւն պիտի վաստկի: Երբ իր հարստութեամբ ուժովնայ, Գբոլորը պիտի գրգռէ Յոյներու թագաւորութեան դէմ»:

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՈՒ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

3 «Յետոյ զօրաւոր թագաւոր մը պիտի ելլէ, ու մեծ ՚իշխանութեամբ պիտի ղեկավարէ՝ իր կամքին համաձայն վարուելով: **4** Բայց երբ ելլէ, անոր թագաւորութիւնը պիտի փշրուի ու երկինքի չորս հովերուն բաժնուի. բայց ո՛չ իր յետնորդներուն **պիտի փոխանցուի**, ո՛չ ալ

^h Եբր.՝ դարձան
ⁱ Եբր.՝ ուժովցի՛ր
^h Եբր.՝ դուրս ելլեմ
^o Եբր.՝ զիս կ'ուժովցնէ
^u Եբր.՝ Դարեհ Մարին
^p Եբր.՝ ուժովցնեմ
^q Կամ՝ ամէն ինչ
^r Եբր.՝ տէրութեամբ

իր ղեկավարած ⁵իշխանութեան պէս պիտի ըլլայ. արդարեւ անոր թագաւորութիւնը պիտի խլուի, եւ ատոնցմէ ուրիշներուն պիտի փոխանցուի:

5 «Հարաւի թագաւորը պիտի ուժովնայ: Բայց անոր իշխանաւորներէն մէկը իրմէ անելի պիտի ուժովնայ, ու պիտի տիրէ. անոր տէրութիւնը անելի մեծ տէրութիւն պիտի ըլլայ: 6 Տարիներ ետք՝ անոնք իրարու հետ պիտի դաշնակցին, որովհետեւ հարաւի թագաւորին աղջիկը հիւսիսի թագաւորին պիտի երթայ՝ ⁹հաշտութիւն կնքելու՝ համար, բայց բազուկի ոյժ պիտի ⁵չունենայ. այդ թագաւորը եւ անոր բազուկը պիտի չգոյատեւեն, հապա այդ աղջիկը պիտի մատնուի, նաեւ զինք բերողները, զինք ծնանողն ու զինք այդ ատենները ուժովցնողը:

7 «Բայց անոր արմատներուն ընծիւղներէն մէկը պիտի ելլէ իր տեղը. ան զօրագունդով պիտի գայ, եւ հիւսիսի թագաւորին ամրոցները պիտի մտնէ, անոնց դէմ պիտի ²պայքարի ու յաղթէ: 8 Նոյնիսկ անոնց աստուածները, ձուլածոյ կուռքերը, ոսկիէ եւ արծաթէ ³թանկագին անօթները իբր գերի Եգիպտոս պիտի տանի: Ան ⁴անելի տարիներ պիտի գոյատեւէ քան հիւսիսի թագաւորը՝, 9 որ հարաւի թագաւորին թագաւորութեան մէջ պիտի մտնէ, ապա իր ¹երկիրը պիտի վերադառնայ:

10 «Սակայն իր որդիները պիտի մաքառին, եւ շատ զօրքերու բազմութիւն պիտի հաւաքեն. անոնցմէ մէկը պիտի գայ, ¹հեղեղի պէս՝ պիտի անցնի, յետոյ պիտի վերադառնայ ու մինչեւ անոր ամրոցը պիտի ²աբուճակէ մաքառիլ: 11 Իսկ հարաւի թագաւորը պիտի ¹⁰մոլեգնի, դուրս պիտի ելլէ եւ անոր դէմ – հիւսիսի թագաւորին դէմ – պիտի պատերազմի: Ան ալ մեծ բազմութիւն մը ոտքի պիտի հանէ, բայց բազմութիւնը ⁵հարաւի թագաւորին՝ ձեռքը պիտի մատնուի: 12 Երբ այդ բազմութիւնը փոխադրէ, իր սիրտը պիտի գոռոզանայ ու բիւրաւորներ պիտի տապալէ, բայց ⁴յաղթական պիտի չըլլայ՝: 13 Արդարեւ հիւսիսի թագաւորը պիտի վերադառնայ եւ նախորդէն անելի մեծ բազմութիւն մը ոտքի պիտի հանէ, ու քանի մը տարիէն անշուշտ պիտի գայ մեծ զօրագունդով եւ շատ ինչքով:

14 «Այդ ատենները շատերը հարաւի թագաւորին ⁶պիտի ընդդիմանան՝. քու

⁵ Եբր.՝ տէրութեան

⁹ Եբր.՝ ուղղամտութիւն ընելու

⁵ Եբր.՝ չկուտակէ

² Եբր.՝ գործէ

³ Եբր.՝ ցանկալի

⁴ Կամ՝ քանի մը տարի հեռու պիտի մնայ հիւսիսի թագաւորէն

¹ Եբր.՝ հողը

¹⁰ Եբր.՝ յորդելով

¹⁰ Եբր.՝ դառնանայ

⁵ Եբր.՝ անոր

⁴ Կամ՝ պիտի չզօրանայ

⁶ Եբր.՝ դէմ պիտի կենան

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ժողովուրդիդ ⁸բռնաւորներն ալ պիտի ՚ըմբոստանան՝ տեսիլքը ⁶գործադրելու համար, բայց պիտի գայթին: **15** Հիւսիսի թագաւորը պիտի գայ, հողաբլուրներ պիտի բարձրացնէ եւ պարսպապատ քաղաքները պիտի գրաւէ, ու հարաւի **թագաւորին** ⁴զօրքերը եւ անոր ընտրեալները ¹պիտի չընդդիմանան՝, ո՛չ ալ ընդդիմանալու ոյժ **պիտի ունենան: 16** Անոր դէմ եկողը իր կամքին համաձայն պիտի վարուի. անոր ⁶դիմադրող պիտի չըլլայ: Փառաւոր երկրին մէջ պիտի կենայ, որ իր ձեռքով պիտի ²կործանի: **17** Երեսը **դէպի հարաւ** ՚ուղղելով՝ իր թագաւորութեան ամբողջ ոյժով պիտի գայ, որպէսզի ²հաշտութիւն կնքէ հարաւի թագաւորին հետ՝. այդպէս ալ պիտի ընէ՝ **իր** աղջիկը տալով անոր իբր կին, որպէսզի կործանէ անոր **թագաւորութիւնը**. Բայց ատիկա կայուն պիտի չըլլայ, ու ⁴պիտի չյաջողի՝: **18** Ապա իր երեսը դէպի կղզիները պիտի դարձնէ, եւ **անոնցմէ** շատերը պիտի գրաւէ: Բայց մեծաւոր մը անոր նախատինքը պիտի դադրեցնէ, եւ առանց ինք նախատինք **կրելու՝ գայն** անոր պիտի վերադարձնէ: **19** Յետոյ ան երեսը դէպի իր երկրին ամրոցները պիտի դարձնէ, բայց պիտի գայթի, պիտի իյնայ, ու պիտի չգտնուի:

20 «Անոր տեղ **մէկը** պիտի ելլէ, որ հարկապահանջը պիտի ղրկէ **իր** թագաւորութեան ²փառաւոր **մասը**»: Բայց ան պիտի ջախջախուի քանի մը օրուան մէջ, ո՛չ բարկութեամբ, ո՛չ ալ պատերազմով»:

ՍՈՒՐԻԱՅԻ ՉԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

21 «Անոր տեղ արհամարհելի **մէկը** պիտի ելլէ, որուն թագաւորական պատիւ պիտի չտան. բայց ան ՚խաղաղութեամբ պիտի գայ, եւ շողոքորթութիւններով թագաւորութիւնը պիտի բռնագրաւէ: **22** Անոր առջեւ ⁶ճերմուժող զօրքերը՝ պիտի ընկղմին ու ջախջախուին,

⁸ Եբր.՝ աւազակի որդիներն

¹ Եբր.՝ իրենք զիրենք պիտի բարձրացնեն

⁶ Եբր.՝ կայնեցնելու

⁴ Եբր.՝ բազուկները

¹ Եբր.՝ դէմ պիտի չկենան

⁶ Եբր.՝ առջեւ կայնող

² Եբր.՝ սպառի

⁶ Եբր.՝ դնելով

² Եբր.՝ ուղիղ ըլլայ անոր հետ

⁴ Եբր.՝ իրեն պիտի չըլլայ

² Այսինքն՝ Երուսաղէմ

² Եբր.՝ անդորրութեամբ

⁴ Եբր.՝ ողողող բազուկները

նոյնպէս ուխտին ^Վիշխանը. **23** արդարեւ անոր հետ դաշնակցելէ ետք, խաբէութեամբ պիտի վարուի եւ «փոքրաթիւ մարդոցմով պիտի յաղթէ»: **24** ^ՌԽաղաղութեան մէջ՝ գաւառին ամենէն բերրի **վայրերը** պիտի գայ, ու պիտի ընէ ինչ որ իր հայրերը չեն ըրած, ո՛չ ալ իր հայրերուն հայրերը: Կողոպուտը, ւաւարն ու ինչքը պիտի բաշխէ ^Յանոնց մէջ, եւ ատեն մը ամբողջներուն դէմ իր ՝ծրագիրները պիտի պատրաստէ»: **25** Մեծ զօրագունդով իր ոյժն ու սիրտը պիտի գրգռէ հարաւի թագաւորին դէմ: Հարաւի թագաւորն ալ պատերազմի պիտի հրահրուի՝ յոյժ մեծ եւ հզօր զօրագունդով, բայց պիտի չդիմանայ, որովհետեւ անոր դէմ ծրագիրներ պիտի պատրաստուին. **26** անոր համեղ **ճաշերը** ուտողներն անգամ գայն պիտի ջախջախեն. անոր զօրագունդը պիտի ^Վցրուի, ու շատերը խոցուած պիտի իյնան: **27** Այս երկու թագաւորներուն սիրտը չարութեան **հակամէտ** ըլլալով՝ նոյն սեղանին վրայ սուտ պիտի խօսին. բայց պիտի ^Զչյաջողին, քանի որ վախճանը **սահմանուած** ատենին **պիտի հասնի**: **28** Ան շատ ինչքով իր երկիրը պիտի վերադառնայ. բայց իր սիրտին մէջ սուրբ ուխտին դէմ **չար դիտաւորութիւններ** ունենալով՝ **զանոնք** պիտի գործադրէ, յետոյ իր երկիրը պիտի վերադառնայ:

29 «**Սահմանուած** ատենին պիտի վերադառնայ ու դէպի հարաւ երթայ. բայց վերջին **անգամը** առաջինին պէս պիտի ջըլլայ: **30** Արդարեւ Կիտացիներու նաւերը անոր դէմ պիտի երթան. ան ալ պիտի յուսալքուի, եւ դարձեալ սուրբ ուխտին դէմ սրտմտութեամբ պիտի **լեցուի** ու գործէ. պիտի վերադառնայ եւ սուրբ ուխտը լքողներուն ^Օուշադրութիւն դարձնէ»: **31** Իր կողմէն ^Ֆզօրքեր պիտի ^Ստեղաւորուին, սրբարանն **ու** ամբողջ պիտի պղծեն, մշտատեւ **զոհը** պիտի վերցնեն, եւ ւաւերող պղծութիւնը պիտի դնեն: **32** Ծողոքորթութիւններով պիտի ^Բապականէ ուխտին հանդէպ ամբարշտութեամբ վարողները. բայց ժողովուրդէն իրենց Աստուածը ճանչցողները ուժգնօրէն պիտի ^Գհակազդեն: **33** Ժողովուրդին ուշիմները շատերուն պիտի սորվեցնեն, եւ ժամանակ մը պիտի ^Դիյնան սուրով, բոցով, գերութեամբ ու կողոպուտով: **34** Երբ իյնան՝ քիչ մը

^Վ Եբր.՝ առաջնորդը

^Ռ Եբր.՝ փոքր ազգով մը հզօր պիտի ըլլայ

^Ռ Եբր.՝ Անդորրութեամբ

^Յ Այսինքն՝ իրենցներուն

^Վ Եբր.՝ հնարքները պիտի հնարէ

^Վ Եբր.՝ յորդի

^Զ Եբր.՝ չյաջողի

^Օ Եբր.՝ նկատէ, կամ՝ մտածէ

^Ֆ Եբր.՝ բազուկներ

^Ս Եբր.՝ կայնին

^Բ Եբր.՝ պղծէ

^Գ Եբր.՝ գործեն

^Դ Եբր.՝ գայթի

օգնութիւն պիտի ստանան, եւ շատերը շողոքորթութիւններով անոնց պիտի յարին: **35** Ուշիմներէն ոմանք պիտի իյնան, որպէսզի անոնք փորձարկուին, մաքրուին ու ճերմկնան մինչեւ վախճանին ատենը. արդարեւ **ան** տակաւին **պիտի տեւէ՝ մինչեւ սահմանուած ատենը:**

36 «Այդ թագաւորը իր կամքին համաձայն պիտի վարուի. ինքզինք պիտի բարձրացնէ եւ բոլոր աստուածներէն վեր մեծցնէ. աստուածներու Աստուծոյն դէմ՝ զարմանալի բաներ պիտի խօսի, ու պիտի յաջողի՝ մինչեւ որ սրտմտութիւնը՝ զիրագործուի. որովհետեւ վճռուածը պիտի կիրարկուի: **37** Ան իր հայրերուն աստուածներուն՝ ուշադրութիւն պիտի չդարձնէ՝, ո՛չ ալ ըկիներու Յանկալիին՝. ո՛չ մէկ աստուծոյ ուշադրութիւն պիտի դարձնէ, որովհետեւ ինքզինք ամենէն վեր պիտի մեծցնէ: **38** Հապա ամրոցներու աստուածը պիտի պատուէ իր եղած տեղը. իր հայրերուն չճանչցած աստուածը պիտի պատուէ ոսկիով, արծաթով, պատուական քարերով եւ ցանկալի բաներով: **39** Այդ օտար աստուծոյն հետ պիտի թպալքարի ժանառիկ ամրոցներուն դէմ. **զայն**՝ ընդունողներուն պատիւները պիտի բազմապատկէ, ու շատերուն վրայ տիրել պիտի տայ անոնց, նաեւ՝ երկիրը պիտի բաժնէ **անոնց** իբր ^hհատուցում:

40 «Վախճանին ատենը հարաւի թագաւորը իրեն պիտի բախի. բայց հիւսիսի թագաւորը մրրիկի պէս անոր վրայ պիտի խոյանայ կառքերով, ձիաւորներով ու բազմաթիւ նաւերով. երկիրներ պիտի մտնէ եւ՝ «հեղեղի պէս» անցնի: **41** Փառաւոր երկիրն ալ պիտի գայ, ու շատ **երկիրներ** պիտի կործանին. բայց անոր ձեռքէն հետեւեալները պիտի ազատին.— Եդովմ, Մովաբ եւ Ամմոնի որդիներուն գլխաւոր **քաղաքները:** **42** Իր ձեռքը երկիրներու վրայ պիտի երկարէ, ու Եգիպտոսի երկիրը պիտի չազատի: **43** Ոսկիի եւ արծաթի գանձերուն ու Եգիպտոսի բոլոր ցանկալի իրերուն պիտի տիրէ. «Փութացիներ եւ Եթովպիացիներ անոր քայլերուն՝ պիտի հետեւին»: **44** Բայց արեւելքէն ու հիւսիսէն **եկած**

^b Եբր.՝ սքանչելի

^c Եբր.՝ աւարտի

^d Եբր.՝ մասին պիտի չմտածէ

^e Տե՛ս Եզեկ. 8. 14

^f Եբր.՝ գործէ

^g Եբր.՝ ամրացած

^h Եբր.՝ ճանչցողներուն

ⁱ Եբր.՝ հողը

^j Եբր.՝ գին

^k Եբր.՝ յորդելով

^l Եբր.՝ գայթիկ

^m Կամ՝ Լիպիացիներ

ⁿ Եբր.՝ մէջ պիտի ըլլան

չարագուշակ լուրերը գինք պիտի շփոթեցնեն. ուստի մեծ բարկութեամբ **՝պիտի երթայ՝**, որպէսզի շատերը բնաջնջէ եւ անճիտէ: **45** Իր պալատին վրանները **՝ծովուն ու փառաւոր սուրբ լերան մէջտեղը պիտի կանգնեցնէ. սակայն իր վախճանին պիտի հասնի, եւ ո՛չ մէկը անոր պիտի օգնէ»:**

ՎԱԽՃԱՆԻՆ ԱՏԵՆԸ

12

«Այն ատեն ոտքի պիտի ելլէ Միքայէլ մեծ իշխանաւորը, որ քու ժողովուրդիդ որդիներուն քով կը կենայ, եւ տագնապի ժամանակ մը պիտի ըլլայ, որուն նմանը ազգ ըլլալէն մինչեւ այդ ատեն եղած չէ. այդ ատեն քու ժողովուրդդ պիտի ազատի, **այսինքն՝** ո՛վ որ գիրքին մէջ արձանագրուած գտնուի: **2** Երկրագունդի հողին մէջ քնացողներէն շատեր պիտի արթնան, ոմանք յաւիտենական կեանքի համար, ոմանք ալ նախատինքի ու յաւիտենական պժգանքի համար: **3** Ուշիմները **երկինքի** հաստատութեան ցոլքին պէս պիտի **՝փայլին, եւ անոնք որ Բարդարութեան կ'առաջնորդեն՝** շատերը՝ աստղերուն պէս, **՝դարէ դար՝:**

4 «Իսկ դո՛ւն, ո՛վ Դանիէլ, գոցէ՛ **այս** խօսքերը ու կնքէ՛ գիրքը՝ մինչեւ վախճանին ատենը: Շատերը **՝պիտի շրջագային՝**, եւ գիտութիւնը պիտի շատնայ»:

5 Ես՝ Դանիէլ կը նայէի, եւ ահա՛ ուրիշ երկու **մարդիկ** կայնած էին, մէկը՝ գետին մէկ եզերքը, ու միւսը՝ գետին միւս եզերքը: **6** **Մէկը** ըսաւ **այն** կտաւ հագած մարդուն, որ գետին ջուրերուն վրայ **կը գտնուէր.** «Այս սքանչելիքներուն վախճանը **՝ե՞րբ** պիտի հասնի՞»:
7 Լսեցի թէ **այդ** կտաւ հագած մարդը, որ գետին ջուրերուն վրայ **կը գտնուէր,** իր աջ ձեռքն ու ձախ ձեռքը երկինք բարձրացնելով՝ յաւիտեան ապրողին վրայ երդում ըրաւ թէ **՝ժամանակ մը, ժամանակներ եւ կէս ժամանակ պիտի տեւէ,** ու երբ սուրբ ժողովուրդին **՝զօրութիւնը** ամբողջովին **՝ջախջախուի,** այս բոլորը պիտի աւարտին:

8 Ես լսեցի, բայց չհասկցայ, եւ ըսի. «Ո՛վ իմ տէրս, ասոնց վերջաւորութիւնը ի՞նչ պիտի ըլլայ»:
9 Ան պատասխանեց. «Գնա՛, ո՛վ Դանիէլ, քանի որ այս խօսքերը **՝գոցուած**

¹ Եբբ.՝ դուրս պիտի ելլէ

⁶ Եբբ.՝ ծովերուն

³ Եբբ.՝ ցոլան

² Եբբ.՝ կ'արդարացնեն

⁴ Եբբ.՝ յաւիտենականութենէ յաւիտենականութիւն

⁷ Կամ՝ ուշադրութեամբ պիտի կարդան

⁵ Եբբ.՝ մինչեւ ե՞րբ պիտի ըլլայ

⁴ Եբբ.՝ սահմանուած ատեն

⁵ Եբբ.՝ ձեռքը

⁶ Եբբ.՝ ջախջախէ, կամ՝ ցրուէ

⁸ Եբբ.՝ խցուած

ԴԱՆԻԷԼԻ ՄԱՐԳԱՐԷՈՒԹԻՒՆԸ

ու կնքուած են մինչեւ վախճանին ատենը: **10** Շատերը պիտի մաքրուին, ճերմկան եւ փորձարկուին. բայց ամբարիշտները ամբարշտութիւն պիտի գործեն, ու բնա՛ւ ամբարիշտ մը պիտի չհասկնայ, հապա ուշիմները պիտի հասկնան: **11** Մշտատեւ **գոհին**՝ դադրած ատենէն մինչեւ ւաւերող պղծութեան դրուիլը՝ հազար երկու հարիւր իննսուն օր պիտի ըլլայ: **12** Երանի՛ անոր, որ պիտի սպասէ ու հազար երեք հարիւր երեսունհինգ օրուան պիտի հասնի: **13** Բայց դուն գնա՛ մինչեւ վախճանը. արդարեւ պիտի հանգչիս, եւ օրերու վախճանին պիտի կայնիս քու վիճակիդ մէջ»:^h

^d Կամ՝ դադրելէն եւ ւաւերող պղծութեան դրուելու ատենէն

^h Յունարէն թարգմանութեան մէջ 13-րդ գլուխ մըն ալ կայ: